

17—22 februari

Debatter m. m.

Tisdagen den 21 februari

Sid.

Interpellationer:

av herr Öhman ang. viss förutsättning för militärmanövern i Värmland den 3—9 mars	5
av herr Carlsson, Eric, ang. förlängning av remisstiden för be- tänkandet om ny kommunindelning	6

Onsdagen den 22 februari

Om bidrag till viss bostadsförbättringsverksamhet	7
Om bidrag till inrättande av pensionärshem	8
Militieombudsmannens ämbetsförvaltning	10
Ändring i vapenförordningen	11
Om höjning av folkpensionerna	13
Om minskning av längsta tid för upplåtelse av rätt att avverka skog	29
Interpellation av herr Arvidson om maximering av insatsbeloppet vid V 5-spel	33

Samtliga avgjorda ärenden

Onsdagen den 22 februari

Statsutskottets utlåtande nr 13, ang. anslag till oförutsedda utgifter	7
— nr 20, ang. utgifter å tilläggsstat II: justitiedepartementet	7
— nr 21, ang. utgifter å tilläggsstat II: socialdepartementet	7
— nr 23, ang. anslag å kapitalbudgeten: utrikesdepartementet	10
— nr 24, ang. stat för statens allmänna fastighetsfond	10
— nr 25, ang. överlåtelse av vissa fastigheter inom kommunika- tionsdepartementets ämbetsområde	10

	Sid.
Bankoutskottets utlåtande nr 3, ang. granskning av riksdagsbibliotekets styrelse och förvaltning	10
Första lagutskottets utlåtande nr 1, ang. justitieombudsmannens ämbetsförvaltning	10
— nr 2, ang. militieombudsmannens ämbetsförvaltning	10
— nr 3, ang. ändrad lydelse av 1 och 3 §§ lagen om förbud mot spridning av vissa kartor m. m.	11
— nr 4, ang. ändring i vapenförordningen	11
— nr 5, ang. fortsatt giltighet av lagen om fullgörande i vissa fall av betalningsskyldighet i förhållande till utlandet m. m.	13
— nr 6, om ändrad lydelse av 1 § lagen angående skyldighet att avlämna för bibliotek avsedda exemplar av tryckt skrift	13
Andra lagutskottets utlåtande nr 2, om höjning av folkpensionerna	13
Tredje lagutskottets utlåtande nr 1, ang. användningen av benämningen glass	29
— nr 2, om upplåtande av enskilda vägar för allmän trafik	29
— nr 3, om minskning av längsta tid för upplåtelse av rätt att avverka skog	29
— nr 4, ang. lagstiftning till förhindrande av spekulation i tomtmark	32

Fredagen den 17 februari

Kammaren sammanträdde kl. 14.00.

Justerades protokollet för den 10 in-
nevarande månad.

Anmäldes och godkändes statsutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 1, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande egentliga statsutgifter för budgetåret 1961/62 under första huvudtiteln, avseende anslagen till kungl. hov- och slottsstaterna;

nr 14, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar under Utgifter å driftbudgeten, För flera huvudtitlar gemensamma frågor;

nr 52, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar angående benämningen av en professur vid Stockholms universitet;

nr 53, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar om anslag för budgetåret 1961/62 till avskrivning av oreglerade kapitalmedelsförluster;

nr 54, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående fortsatt disposition av vissa äldre anslag inom kommunikationsdepartementets verksamhetsområde;

nr 55, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående fortsatt disposition av visst äldre anslag inom handelsdepartementets verksamhetsområde; och

nr 56, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1960/61, i vad propositionen avser handelsdepartementets verksamhetsområde.

Anmäldes och godkändes bevillningsutskottets förslag till riksdagens skrivelser, nr 61, till Konungen, i anledning av

Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående ändrad lydelse av 2 och 3 §§ förordningen den 15 maj 1959 (nr 168) om särskilda investeringsfonder för förlorade inventarier och lagertillgångar.

Anmäldes och bordlades följande till kammaren överlämnade kungl. propositioner:

nr 39, angående förslag till förordning med provisoriska bestämmelser rörande utbildningstiden för vissa värnpliktiga;

nr 40, angående godkännande av avtal om fortsatt drift av Svenska silikat-

forskningsinstitutet, m. m.;

nr 42, angående statlig kreditgaranti för anordnande av auktionslokaler för trädgårdsprodukter, m. m.;

nr 43, angående försäljning av vissa kronoegendomar, m. m.; och

nr 44, med förslag till förordning om antalet ortsgupper vid skattegrupperingen.

Anmäldes och bordlades

statsutskottets utlåtanden:

nr 13, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar om anslag för budgetåret 1961/62 till oförutsedda utgifter;

nr 20, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1960/61, i vad propositionen avser justitiedepartementets verksamhetsområde;

nr 21, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1960/61, i vad propositionen avser socialdepartementets verksamhetsområde, jämte i ämnet väckta motioner;

nr 23, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar angående anslag å kapitalbudgeten för budgetåret 1961/62, i vad

avser utrikesdepartementets verksamhetsområde, jämte i ämnet väckt motion;

nr 24, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning angående stat för statens allmänna fastighetsfond för budgetåret 1961/62; och

nr 25, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående överlåtelse av vissa fastigheter inom kommunikationsdepartementets ämbetsområde;

bankoutskottets utlåtande nr 3, angående verkställd granskning av riksdagsbibliotekets styrelse och förvaltning;

första lagutskottets utlåtanden:

nr 1, i anledning av verkställd granskning av justitieombudsmannens ämbetsförvaltning;

nr 2, i anledning av verkställd granskning av militieombudsmannens ämbetsförvaltning;

nr 3, anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 1 och 3 §§ lagen den 16 december 1949 (nr 680) om förbud mot spridning av vissa kartor m. m.;

nr 4, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändring i vapenförordningen den 10 juni 1949 (nr 340);

nr 5, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående fortsatt giltighet av lagen den 16 feb-

ruari 1934 (nr 19) om fullgörande i vissa fall av betalningsskyldighet i förhållande till utlandet m. m.; och

nr 6, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 1 § lagen den 8 april 1949 (nr 166) angående skyldighet att avlämna för bibliotek avsedda exemplar av tryckt skrift;

andra lagutskottets utlåtande nr 2, i anledning av väckta motioner om höjning av folkpensionerna; samt

tredje lagutskottets utlåtanden:

nr 1, i anledning av motioner rörande användningen av benämningen glass;

nr 2, i anledning av motion om upplåtande av enskilda vägar för allmän trafik;

nr 3, i anledning av väckta motioner om minskning av längsta tid för upplåtelse av rätt att avverka skog; och

nr 4, i anledning av motioner rörande lagstiftning till förhindrande av spekulation i tomtmark.

Justerades protokollsutdrag för denna dag. varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 14.07.

In fidem

Fritz af Petersens

Tisdagen den 21 februari

Kammaren sammanträdde kl. 16.00

Justerades protokollen för den 14 och den 15 innevarande månad.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades fru *Segerstedt Wiberg* för tiden den 18—den 24 i denna månad för att närvara vid Nordiska rådets nionde session i Köpenhamn.

Föredrogs och hänvisades till behandling av lagutskott Kungl. Maj:ts proposition nr 39, angående förslag till förordning med provisoriska bestämmelser rörande utbildningstiden för vissa värnpliktiga.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 40, angående godkännande av avtal om fortsatt drift av Svenska silikatforskningsinstitutet, m. m.

Föredrogs och hänvisades till jordbruksutskottet Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 42, angående statlig kreditgaranti för anordnande av auktionslokaler för trädgårdsprodukter, m. m.; och

nr 43, angående försäljning av vissa kronoegendomar, m. m.

Vid föredragning av Kungl. Maj:ts proposition nr 44, med förslag till förordning om antalet ortsgrupper vid skattegrupperingen, hänvisades propositionen, såvitt gällde förordningsförslaget, till bevillningsutskottet samt i övrigt till statsutskottet.

Föredrogs och bordlades ånyo statsutskottets utlåtanden nr 13, 20, 21 och 23—25, bankoutskottets utlåtande nr 3,

första lagutskottets utlåtanden nr 1—6, andra lagutskottets utlåtande nr 2 samt tredje lagutskottets utlåtanden nr 1—4.

Interpellation ang. viss förutsättning för militärmanövern i Värmland den 3—9 mars

Herr ÖHMAN (k) erhöll på begäran ordet och anförde:

Herr talman! Enligt uppgifter i tidningspressen bedrivs stridsövningar under förutsättning att »fienden har kärnvapenutrustning men att försvararna även har sådana». Dylika övningar har krigshögskolan hållit i Månkarby. Med anledning av dessa atombombsövningar har försvarsministern i ett uttalande för pressen förklarat att han givit sitt stöd endast åt övningar som avser att pröva och utveckla skydd mot atomvapen men däremot inte för övningar som förutsätter att svenska trupper har tillgång till kärnvapen.

Nu cirkulerar uppgifter i pressen om att den stora militärmanövern i Värmland den 3—9 mars kommer att genomföras under förutsättningen att båda parter har atomvapen. Om dessa uppgifter är riktiga måste de innebära att den militära ledningen inte följer de intentioner som regeringen givit, enligt försvarsministerns uttalande.

Med anledning härav hemställes om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för försvarsdepartementet få rikta följande fråga:

Kommer vinterns stora militärmanövern i Värmland att genomföras under den förutsättningen att svenska truppförband utrustats med atomvapen?

På gjord proposition medgav kammaren, att ifrågakarande spörsmål finge framställas.

Interpellation ang. förlängning av remisstiden för betänkandet om ny kommunindelning

Ordet lämnades på begäran till herr CARLSSON, ERIC, (cp) som yttrade:

Herr talman! Under år 1960 har på inrikesdepartementets initiativ genomförts en utredning om principerna för en ev. ny kommunindelning m. m. Utredningen har avgivit sitt betänkande den 2 februari 1961.

Inrikesdepartementet har remitterat betänkandet till en rad instanser, som har att senast den 5 april 1961 avge yttrande. Bl. a. skall länsstyrelserna, efter att ha hört ett lämpligt antal kommuner, avge yttrande. Med anledning härav har länsstyrelserna i skrivelse, som kom kommunerna tillhanda den 17 februari, anmodat kommunerna att senast den 15 mars avge yttrande. Med skrivelsen följde ett exemplar av utredningens betänkande. Vid rekvisition av ytterligare exemplar av betänkandet har ställts i utsikt att sådana skall kunna erhållas i början av mars.

Vid olika tillfällen har klagomål framförts mot den knappt tillmätta tid, som brukar ställas till remissinstansernas förfogande då dessa skall yttra sig över offentliga utredningar. I detta fall synes det uppenbart att remisstiden är för kort. Under förevarande omständigheter torde möjligheterna vara mycket små för berörda kommunala nämnder, styrelser och fullmäktigeförsamlingar att med den grundlighet och omsorg ämnet kräver utarbeta yttrande och i tid inkomma med detta.

Kommunindelningsfrågan torde tillmätas stor praktisk och principiell betydelse i praktiskt taget alla kommuner. Frågan är också av sådan art, att kommunernas medborgare känner sig direkt berörda. Det är därför beklagligt — när en fråga av denna art nu föreligger — att det inte medgivits en remisstid, som medger en mera ingående behandling och ökade möjligheter för olika intressen inom den kommunala opinionen att göra sig gällande. Kommunindelningsfrågan är av vital betydelse för den grundsten,

som kommunen är i vårt styrelseskick. Det skulle stå i god samklang med detta styrelseskicks traditioner, om kommunerna finge bättre möjligheter att göra sig gällande på ett tidigt stadium av ärendets behandling.

Med hänvisning till det anförda anhåller jag om kammarens tillstånd att till herr statsrådet och chefen för inrikesdepartementet få framställa följande fråga:

Är herr statsrådet villig att förlänga remisstiden för betänkandet »Principer för ny kommunindelning»?

Det sålunda begärda tillståndet lämnades av kammaren.

Anmäldes och bordlades följande under sammanträdet till herr talmannen avlämnade motioner:

nr 550, av herr *Jonasson* och herr *Andersson, Axel Emanuel*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 27, angående vissa bestämmelser till förekommande och hämmande av smittsamma husdjurssjukdomar, m. m.;

nr 551, av herr *Jonasson* och herr *Andersson, Axel Emanuel*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 27, angående vissa bestämmelser till förekommande och hämmande av smittsamma husdjurssjukdomar, m. m.;

nr 552, av herr *Larsson, Nils Theodor, m. fl.*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 27, angående vissa bestämmelser till förekommande och hämmande av smittsamma husdjurssjukdomar, m. m.;

nr 553, av herr *Mossberger* och herr *Andersson, Bertil*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 27, angående vissa bestämmelser till förekommande och hämmande av smittsamma husdjurssjukdomar, m. m.;

nr 554, av herr *Bengtson m. fl.*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 34, angående vissa stödåtgärder i anledning av skadorna å 1960 års skörd;

nr 555, av herr *Larsson, Nils Theodor, m. fl.*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 34, angående vissa stödåtgär-

der i anledning av skadorna å 1960 års skörd;

nr 556, av herr *Nilsson, Ferdinand, m. fl.*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 34, angående vissa stödåtgärder i anledning av skadorna å 1960 års skörd; och

nr 557, av herr *Sveningsson m. fl.*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition

nr 34, angående vissa stödåtgärder i anledning av skadorna å 1960 års skörd.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 16.10.

In fidem

K.-G. Lindelöw

Onsdagen den 22 februari

Kammaren sammanträdde kl. 14.00.

Punkten 2

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades fröken *Mattson* för tiden den 28 februari—den 4 mars för deltagande i Europarådets session i Strasbourg.

Om bidrag till viss bostadsförbättrings-
verksamhet

Föredrogos och hänvisades till jordbruksutskottet motionerna nr 550—557.

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Bengtson m. fl.* (I: 334) och den andra inom andra kammaren av herr *Hedlund m. fl.* (II: 391), hade hemställts, såvitt nu vore i fråga, att riksdagen på tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1960/61 måtte anvisa ett reservationsanslag av 3 000 000 kronor till Bidrag till viss bostadsförbättringsverksamhet.

Föredrogos ånyo statsutskottets utlåtanden:

nr 13, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning om anslag för budgetåret 1961/62 till oförutsedda utgifter; och

nr 20, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1960/61, i vad propositionen avser justitiedepartementets verksamhetsområde.

Vad utskottet i dessa utlåtanden hemställt bifölls.

Utskottet hade i den nu föredragna punkten på anförda skäl hemställt, att motionerna I: 334 och II: 391, såvitt nu vore i fråga, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Föredrogos ånyo och företogs punktvis till avgörande statsutskottets utlåtande nr 21, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1960/61, i vad propositionen avser socialdepartementets verksamhetsområde, jämte i ämnet väckta motioner.

I sin motivering hade utskottet bland annat framhållit, att motionsyrkandet överensstämde med ett av bostadsstyrelsen i samband med anslagsäskandena för budgetåret 1961/62 framställt yrkande, vilket behandlats i propositionen nr 1 under femte huvudtiteln. Kungl. Maj:t hade icke ansett sig kunna förorda anslag på tilläggsstat för nu ifrågavarande ändamål men i stället föreslagit en motsvarande uppräknning av anslaget för nästa budgetår.

Punkten 1

Utskottets hemställan bifölls.

Vid punkten hade reservation avgivits av herrar *Bengtson, Eric Carlsson, Svensson* i Stenkyrka och *Andersson* i

Om bidrag till inrättande av pensionärshem

Knäred, vilka ansett, att utskottets yttrande bort hava den lydelse, reservationen visade, samt att utskottet bort hemställa, att riksdagen måtte med bifall till motionerna I: 334 och II: 391, såvitt nu vore i fråga, till Bidrag till viss bostadsförbättringsverksamhet å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 3 000 000 kronor.

Herr **BENGTSON** (cp):

Herr talman! Denna sak har diskuterats tidigare i princip, och det föreligger enighet på alla punkter utom vad beträffar tiden. Vi har ansett att riksdagen borde följa bostadsstyrelsens förslag, och därför har vi i vår reservation hemställt om bifall till motionerna.

Jag ber att få yrka bifall till den reservation som avgivits till utskottets utlåtande.

Herr **BERGMAN** (s):

Herr talman! Jag tror knappast att det kan bli någon debatt på den här punkten, eftersom en grundläggande förutsättning för en sådan är att det finns skiljaktiga meningar hos dem som deltar i den, och det finns det ju inte här. Här är det bara fråga om huruvida det behov man kan förvänta under innevarande budgetår kommer att vara större än man bedömde för ett par år sedan. Sannolikt kommer behovet att vara större än väntat, men Kungl. Maj:t vill inte att detta behov skall täckas under innevarande budgetår utan förordar att det skall täckas under nästkommande budgetår, vilket också är anmält under femte huvudtiteln för det budgetåret. Endast i den detaljen skiljer sig alltså reservanternas uppfattning från utskottsmajoritetens. Utskottet förutsätter i likhet med Kungl. Maj:t, att de som eventuellt inte kan få bostadsförbättringslån nu kan vänta de månader som det här är fråga om med att få sina pengar utbetalade, d. v. s. till dess nästa budgetår inträder.

Jag ber att få yrka bifall till vad statsutskottet har hemställt.

Sedan överläggningen ansetts härmed slutad, gjordes enligt därunder förekomna yrkanden propositioner, först på bifall till vad utskottet i den nu förevarande punkten hemställt samt vidare på antagande av det förslag, som innefattades i den vid punkten avgivna reservationen; och förklarades den förra propositionen, som upprepades, vara med övervägande ja besvarad.

Punkten 3

Om bidrag till inrättande av pensionärshem

I de tidigare omnämnda likalydande motionerna I: 334, av herr *Bengtson m. fl.*, och II: 391, av herr *Hedlund m. fl.*, hade hemställts, såvitt nu vore i fråga, att riksdagen på tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1960/61 måtte anvisa ett reservationsanslag av 5 000 000 kronor till Bidrag till inrättande av pensionärshem.

Utskottet hade i den nu föredragna punkten av angivna orsaker hemställt, att motionerna I: 334 och II: 391, såvitt nu vore i fråga, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Reservation hade anförts av herrar *Bengtson, Eric Carlsson, Svensson* i Stenkyrka och *Andersson* i Knäred, vilka ansett, att utskottets yttrande bort hava den lydelse, som i reservationen angivits, samt att utskottet bort hemställa, att riksdagen måtte med bifall till motionerna I: 334 och II: 391, såvitt nu vore i fråga, till Bidrag till inrättande av pensionärshem å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 5 000 000 kronor.

Herr **BENGTSON** (cp):

Herr talman! Med hänvisning till den motivering som finns angiven i reservationen ber jag att få yrka bifall till det förslag som framförs i reservationen.

Herr **BERGMAN** (s):

Herr talman! Jag skulle vilja säga att med utbyte av vissa siffror och vissa

Om bidrag till inrättande av pensionärshem rubriker skulle jag kunna ge precis samma motivering för mitt yrkande under denna punkt som på den förra punkten.

Med hänvisning till vad som antecknats till protokollet under den föregående punkten ber jag därför att få hemställa om bifall till utskottets förslag.

Herr PERSSON, FRITZ, (s):

Herr talman! Jag vill erinra om att det i fjol väcktes en motion i denna fråga. Jag för min del röstade då för den reservation som i statsutskottet följde på denna motion. Motionen innebar att man skulle besluta om ett tilläggsanslag på fem miljoner kronor att utbetalas till kommunerna för deras utgifter i samband med byggandet av pensionärshem. Dessutom innebar den att man skulle besluta om fjorton miljoner kronor att utbetalas under innevarande budgetår. Hade centerpartisterna vid det tillfället gått på samma linje som jag, hade den reservationen åtminstone vunnit andra kammarens bifall. Det skulle ha medfört att kommunerna fått fem miljoner kronor utbetalade i februari—mars förra året och fjorton miljoner kronor i juli—augusti förra året, vilket hade inneburit en rätt stor fördel för dem, eftersom eftersläpningen är stor.

I år har centerpartisterna fått något slags andliga kopparslagare och därför motionerat i denna fråga. Vid röstningen i statsutskottet stödde jag centerpartisterna, eftersom jag förra året hade varit så hårt engagerad i detta ärende. Jag trodde det skulle bli en stor uppslutning kring reservationen. Det verkade som om det här var fråga om någonting av den mittenpolitik som brukar samla så stor anslutning. Det visade sig dock att det bara blev de fyra centerpartisterna och jag som röstade för reservationen.

Jag vill i detta sammanhang påpeka att denna fråga har mycket ringa betydelse, eftersom Kungl. Maj:t nu har föreslagit att de nio miljoner kronor som erfordras för att betala ut alla statsbidrag, som finns kvar att betala för pensionärshem, skall stå till bostadsstyrelsens förfogande den 1 juli. Om man nu

beslutar om ett sådant här tilläggsanslag, betyder det alltså bara att en del av de kommuner som beviljats statsbidrag i stället kommer att få dem utbetalda i februari—mars.

Detta är frågans hela innebörd. Jag har velat framhålla detta för att det skall vara aldeles klart att det inte är någon större fråga det här gäller.

Herr BENGTSON (cp):

Herr talman! Herr Persson anser att centerpartisterna har en bättre uppfattning i år än i fjol. Tyvärr kan man inte säga detsamma om herr Perssons ställningstagande, eftersom herr Persson anslöt sig till oss i statsutskottet men inte återfinns under reservationen. Det kan vara av intresse att se, hur den kommande röstningen här i kammaren utfaller.

Efter det överläggningen förklarats härmed slutad, gjorde herr talmannen jämlikt därunder förekomna yrkanden propositioner, först på bifall till vad utskottet i den nu ifrågavarande punkten hemställt samt vidare på antagande av det förslag, som innefattades i den vid punkten avgivna reservationen; och förklarade herr talmannen, sedan han upprepat propositionen på bifall till utskottets hemställan, sig anse denna proposition vara med övervägande ja besvarad.

Herr Bengtson begärde votering, i anledning varav uppsattes samt efter given varsel upplästes och godkändes en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller vad statsutskottet hemställt i sitt utlåtande nr 21 punkten 3, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, antages det förslag, som innefattas i den vid punkten avgivna reservationen.

Sedan kammarens ledamöter intagit sina platser samt voteringspropositionen ånyo upplästes, verkställdes till en början

omröstning genom uppresning. Herr tal-
mannen förklarade, att enligt hans upp-
fattning flertalet röstat för ja-proposi-
tionen.

Då emellertid herr *Bengtson* begärde
rösträkning, verkställdes nu votering
medelst omröstningsapparat; och befun-
nos vid omröstningens slut rösterna ha-
va utfallit sålunda:

Ja — 105;

Nej — 17.

Därjämte hade 1 ledamot tillkännagi-
vit, att han avstode från att rösta.

Punkten 4

Utskottets hemställan bifölls.

Föredrogos ånyo ståtuskottets utlå-
tanden:

nr 23, i anledning av Kungl. Maj:ts
i statsverkspropositionen gjorda fram-
ställningar angående anslag å kapital-
budgeten för budgetåret 1961/62, i vad
avser utrikesdepartementets verksam-
hetsområde, jämte i ämnet väckt motion;

nr 24, i anledning av Kungl. Maj:ts
i statsverkspropositionen gjorda fram-
ställning angående stat för statens all-
männa fastighetsfond för budgetåret
1961/62; och

nr 25, i anledning av Kungl. Maj:ts
proposition angående överlåtelse av vis-
sa fastigheter inom kommunikationsde-
partementets ämbetsområde, varvid ut-
låtandena nr 23 och 25 företogs punkt-
vis till avgörande.

Vad utskottet i dessa utlåtanden hem-
ställt bifölls.

Vid förnyad föredragning av banko-
utskottets utlåtande nr 3, angående verk-
ställd granskning av riksdagsbibliotekets
styrelse och förvaltning, bifölls vad ut-
skottet i detta utlåtande hemställt.

Föredrogos ånyo och lades till hand-
lingarna första lagutskottets utlåtande nr
1, i anledning av verkställd granskning
av justitieombudsmannens ämbetsför-
valtning.

Ang. militieombudsmannens ämbets- förvaltning

Föredrogos ånyo första lagutskottets ut-
låtande nr 2, i anledning av verkställd
granskning av militieombudsmannens
ämbetsförvaltning.

I detta utlåtande hade utskottet an-
mält, att vid den granskning av militie-
ombudsmannens ämbetsförvaltning, som
utskottet grundlagsenligt förehaft, någon
anledning till anmärkning icke förekom-
mit.

Herr BERGH, RAGNAR, (h):

Herr talman! Jag vet för litet om des-
sa ting för att kunna ha någon mening
i de sakfrågor som utlåtandet behandlar,
och även om så inte skulle vara fallet,
rör vi oss här på ett område, där många-
handa skäl talar för att varsamhet är av
nöden. Följaktligen varken kan eller vill
jag diskutera innehållet i utlåtandet. Att
jag ändå begärt ordet beror på att ett
av fallen i MO:s ämbetsberättelse gett
mig anledning till en reflexion så att
säga vid sidan om.

Det rör sig i korthet om följande: En
militär chef hade fått en erinran av MO,
och MO lät bero med denna erinran. Nå-
got åtal väcktes alltså inte, men den
person det gällde var icke nöjd med den
erinran som gjorts, och sådant kan ju
inträffa. Han begärde därför att bli
ställd under åtal, men eftersom MO hade
lätit bero vid denna erinran, skulle det
ju ha inneburit en ändring i hans stånd-
punktstagande, ifall han hade gått med
på att bifalla denna hemställan, och det
var ju konsekvent handlat.

Men vad jag undrar i detta samman-
hang är detta: Är det system som vi har
på detta område alldeles tillfredsställan-
de, eftersom det medför att sista ordet
är sagt i och med att MO har avslutat
ärendet med en erinran?

Jag tror mig förstå att det nuvarande
systemet med både JO och MO är kon-
sekvent uppbyggt med hänsyn till att bå-
da är riksdagens ombudsmän och med
hänsyn till att riksdagen sedan har till-
falle att gilla eller ogilla vad som före-
kommit i vederbörandes ämbetsutöv-

ning. På sätt och vis är riksdagen här ett slags besvärinstans, även om detta ord kanske inte är alldeles adekvat.

Men det kan ändå sägas, att detta system inte förefaller riktigt tillfredsställande. Anordningen går inte riktigt i stil med den regel som vi har hos oss att domarmakten är alldeles åtskild från andra samhällsorgan, inklusive riksdagen. Det kan sägas, att det kan förefalla stötande för rättskänslan, att en person som inte åtnöjes med vad MO eller JO sagt inte har någon vadmöjlighet. Sådana finns ju inom rättsväsendet i övrigt. Om någon inte åtnöjes med vad en häradsrätt dömt, kan han gå vidare till överordnad domstol. På förvaltningssidan är det ju även så, att en administrativ myndighets beslut kan överklagas. Men här finns ingen sådan möjlighet.

Fast jag alltså medger att systemet må förefalla konsekvent uppbyggt med hänsyn till att MO är riksdagens ombudsman, så kan jag inte värja mig för tanken att här finns en lucka någonstans, så att medborgarna inte har samma möjlighet till rättsprövning som vi har på andra områden. Jag vill också gärna medge att detta uppenbarligen är en ganska invecklad historia, men icke desto mindre förefaller det mig som om man på något sätt borde kunna fylla luckan, om man konstaterar att det finns en sådan.

Nu har det sagts mig, att det i år har väckts en motion som tar upp denna fråga, och då blir det väl anledning att närmare tänka igenom saken. Jag har emellertid redan nu velat på denna punkt anmäla att här, såvitt jag förstår, inte finns samma rättsskydd som man försökt ge på andra områden. Därmed är givetvis inte sagt någonting om innebörden av MO:s uttalanden i och för sig, utan min anmärkning hänför sig utslutande till att det saknas vadmöjligheter.

Jag har inte något yrkande, herr talman!

Herr AHLKVIST (s):

Herr talman! Det skulle vara frestande att ta upp en debatt med herr Bergh

Ang. ändring i vapenförordningen

i denna fråga, men som herr Bergh själv antydde har det just mot bakgrunden av det av honom refererade ärendet väckts en motion, som remitterats till lagutskottet och tilldelats första lagutskottet. Denna motion har ännu inte behandlats i utskottet, och jag är därför inte beredd att göra något uttalande i kammarren i dag.

Jag vill i detta sammanhang endast säga att MO har, när det gäller såväl det ärende som herr Bergh berörde som övriga ärenden som utskottet granskat, handlat fullt i överensstämmelse med sin instruktion. Någon anledning till anmärkning mot MO föreligger därför inte.

Efter härmed slutad överläggning lades förevarande utlåtande till handlingarna.

Vid förnyad föredragning av första lagutskottets utlåtande nr 3, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 1 och 3 §§ lagen den 16 december 1949 (nr 680) om förbud mot spridning av vissa kartor m. m., bifölls vad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Ang. ändring i vapenförordningen

Föredrogs ånyo första lagutskottets utlåtande nr 4, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändring i vapenförordningen den 10 juni 1949 (nr 340).

Genom en den 30 december 1960 dagtecknad, till lagutskottet hänvisad proposition, nr 21, vilken behandlats av första lagutskottet, hade Kungl. Maj:t velat inhämta riksdagens yttrande över vid propositionen fogat förslag till förordning om ändring i vapenförordningen den 10 juni 1949 (nr 340).

Utskottet hade i det nu föreliggande utlåtandet på återopade grunder hemställt, att riksdagen i anledning av förevarande proposition, nr 21, måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t giva till känna, att riksdagen icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag till för-

Ang. ändring i vapenförordningen

ordning om ändring i vapenförordningen.

Reservation hade anmälts av herr Nilsson, Ferdinand, och herr Arvidson, vilka dock ej antytt sin mening.

Herr ARVIDSON (h):

Herr talman! Med den blanka reservationen har jag endast velat markera, att jag inte är helt nöjd med den nya vapenförordningen. Jag hade nog helst sett, att också luftgevär och luftpistoler blivit licensbelagda. Dessa vapen är nämligen mycket farliga. En fullträff på en ömtålig kroppsdel medför helt säkert döden, och detta är tillräckligt för att vapnen bör vara licensbelagda.

Jag vill också peka på vapnens förtärlighet vil jakt. De förekommer inte så sällan vid olovlig jakt, särskilt på fasaner. Även detta är tillräckligt motiv för att man bör ha vapeninnehaven under kontroll.

Jag skall inte, herr talman, framställa något yrkande. Jag har bara med det sagda velat framföra min uppfattning om saken.

Herr NILSSON, FERDINAND, (cp):

Herr talman! Den blanka reservation jag avgivit till utskottets utlåtande har en något annan innebörd. Jag har vid studium av propositionen funnit, att man liksom bitit sig fast vid ett något allmänt begrepp om landet Idyllien. Man har en för vårt land och dess förhållanden realistisk uppfattning angående behovet av de vapen som det här är fråga om. Man anger klart att bestämmelserna i vapenförordningen har tillkommit som en avvägning mellan å ena sidan allmänhetens intresse av att få tillgång till vapen för jakt och målskjutning samt å andra sidan nödvändigheten av att av säkerhetsskäl begränsa möjligheten för olämpliga personer att förfoga över vapen. Detta är grunden för propositionen.

Först längre fram i propositionen kan jag hitta ett enligt min uppfattning något mera realistiskt uttalande. Det återges i utskottsutlåtandet på sid. 16, där

man berör möjligheterna för som man säger yrkesutövare, som i särskilt hög grad är utsatta för risker för överfall, att erhålla vapen till självförsvar. I propositionen säges, att dessa önskemål i viss utsträckning beaktats i anvisningarna till vapenförordningen. Men där säges att tillstånd att förvärva pistol eller dylikt vapen för skyddsändamål bör meddelas endast då ett verkligt kvalificerat behov föreligger. Sedan pekas på droskförare och andra som i sin yrkesutövning är särskilt utsatta för risk för överfall. Dessa bör enligt anvisningarna regelmässigt och utan större omgång få tillstånd att förvärva vapen.

Jag har haft tillfälle att med herr statsrådet och chefen för justitiedepartementet diskutera dessa frågor i samband med spørsmålet om nödvärn o. d. i höstas. Statsrådet sade då att i det förslag till brottmålsbalk, som är avsett att snart föreläggas riksdagen, kommer att upptas nya regler. Likaledes omnämnde statsrådet att polisverksamhetsutredningen den 2 april 1960 avgivit en promemoria angående bruket av skjutvapen i polistjänsten. Enligt statsrådet hade utredningen i stort sett instämt i den kritik, som framförts mot nu gällande anvisningar, och ansett att polisens befogenheter i fråga om bruk av vapen borde inskränkas. På grundval härav hade utredningen lagt fram förslag till nytt cirkulär.

Jag hade tillfälle att redan då beröra de synpunkter, som man inom ordningsmakten anlade på här antydda problem. Man konstaterar på det hållet, att det blir mer och mer vanligt att inbrottstjuvar och dylika personer uppträder beväpnade med skjutvapen. Det gäller uppenbarligen här ett problem av icke oväsentlig räckvidd. Det är inte bara ordningsmakten, utan också andra hyggliga människor, som kan råka illa ut till följd av dessa förhållanden.

Vapenförordningen får sålunda enligt min mening betydelse inte bara i fråga om jakt och målskjutning eller möjligheterna för droskchaufförer att bära vapen. Frågan har väsentligt större räckvidd. Dessa större problem beaktas inte

alls i den föreliggande propositionen. Jag har inte så mycket att invända mot enskilda detaljer, men jag har velat fästa uppmärksamheten på de olika förhållanden, som jag har här berört. En samordning torde erfordras för att man skall kunna få till stånd en realistisk enhetlighet. Vi måste se till, att vi ger människorna bättre möjligheter att freda sig. Det är det som är det primära, när samhället inte i den utsträckning som är önskvärt kan tillgodose behovet av trygghet. När polisen många gånger är otillräcklig, och gangsterelementen mer och mer gör sig gällande, är det nödvändigt att se till att även legala behov för fredliga och laglydiga människor tillgodoses. Med någon tillspetsning skulle jag vilja hävda, att vapenförordningen avväpnar laglydiga människor men inte alla de andra, ty dessa förser sig nog ändå.

Det är på dessa sammanhang, som jag, herr talman, har velat fästa herr statsrådets uppmärksamhet.

Herr NYSTRÖM (s):

Herr talman! Vad herr Ferdinand Nilsson och herr Arvidson anförde om ungdomsbrottsligheten m. m. saknar i och för sig inte fog, men jag anser att det dock gäller frågor, som bör lösas i andra sammanhang och inte i direkt anslutning till här föreliggande proposition.

Jag ber, herr talman, att få yrka bifall till första lagutskottets hemställan.

Sedan överläggningen ansetts härmed slutad, bifölls vad utskottet i det nu ifrågavarande utlåtandet hemställt.

Föredros ånyo första lagutskottets utlåtanden:

nr 5, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående fortsatt giltighet av lagen den 16 februari 1934 (nr 19) om fullgörande i vissa fall av betalningsskyldighet i förhållande till utlandet m. m.; och

nr 6, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 1 § lagen den 8 april 1949 (nr

166) angående skyldighet att avlämna för bibliotek avsedda exemplar av tryckt skrift.

Vad utskottet i dessa utlåtanden hemställt bifölls.

Om höjning av folkpensionerna

Föredros ånyo andra lagutskottets utlåtande nr 2, i anledning av väckta motioner om höjning av folkpensionerna.

Andra lagutskottet hade till behandling förehaft två inom riksdagen väckta, till lagutskott hänvisade motioner, nr 500 i första kammaren av herr *Bengtson m. fl.* samt nr 585 i andra kammaren av herr *Hedlund m. fl.*

I motionerna, vilka voro likalydande, hade i en med I betecknad punkt hemställts, att riksdagen måtte besluta att med verkan från den 1 januari 1962 höja ålderspensionerna, så ock invalidpensionernas och sjukbidragens maximibelopp, med per år 250 kronor för ensam pensionär och 350 kronor för två pensionsberättigade makar samt med motsvarande för änkepensionärer, samt att riksdagen måtte besluta, att folkpensionsavgiften från och med den 1 januari 1962 skulle utgå med 5 procent av den taxerade inkomsten enligt i övrigt nu gällande bestämmelser.

Utskottet hade i det nu föredragna utlåtandet på anförda skäl hemställt, att förevarande motioner, I: 500 och II: 585, såvitt anginge de däri under I upptagna yrkandena, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Reservation hade avgivits av herrar *Thorsten Larsson* och *Gustavsson* i Alvesta, vilka ansett, att utskottets yttrande bort hava den lydelse, reservationen visade, samt att utskottet bort hemställa, att riksdagen med bifall till motionerna I: 500 och II 585, såvitt anginge de under I upptagna yrkandena, måtte för sin del antaga

dels i reservationen infört förslag till lag angående ändrad lydelse av 1 § la-

Om höjning av folkpensionerna

gen den 1 juni 1956 (nr 264) om höjning av folkpensioner m. m.,

dels ock, under förutsättning att riksdagen bifölle ovan nämnda hemställan om ändrad lydelse av 1 § lagen om höjning av folkpensioner m. m., i reservationen infört förslag till lag angående ändrad lydelse av 19 § 2 mom. lagen den 29 juni 1946 (nr 431) om folkpensionering.

Herr LARSSON, THORSTEN, (cp):

Herr talman! När riksdagen år 1958 genomförde sitt beslut om en höjning av folkpensionerna, rådde en allmän enighet om det berättigade i detta beslut. Ingen ville missunna den äldre generationen att få en hygglig försörjning på ålderdomen. Detta beslut innebar, att en ensamstående år 1968 skulle erhålla 3 600 kronor i folkpension och ett par pensionsberättigade äkta makar 5 400 kronor tillsammans — allt räknat i 1957 års penningvärde.

Detta riksdagsbeslut var grundat på allmänna pensionsberedningens förslag, som därjämte innebar en höjning etappvis fram till 1968. Om dessa rekommendationer följts, hade detta inneburit att en höjning på 700 kronor för ensamstående och 820 kronor för äkta makar skulle ha genomförts i fjol. Emellertid stannade riksdagen, på förslag av regeringen, för den njugga höjningen av 250 kronor för ensamstående och 350 kronor för äkta makar. Centerpartiet föreslog däremot att riksdagen i stort sett skulle följa pensionsberedningens förslag och därigenom på ett bättre sätt infria det löfte, som tidigare givits folkpensionärerna. Vi föreslog därför att pensionerna skulle höjas med 500 resp. 700 kronor. Vi menade att detta var berättigat inte minst med tanke på att dessa pensionärer inte alls får någon del i den pension, som genom ATP kommer senare årsgrupper till godo. Det torde även vara en riktig förmodan, när vi påstår att det just tack vare nuvarande äldre generations effektiva produktionsinsats blir möjligt för den nu aktiva generationen att uppnå dagens höga levnadsstandard.

Vi menar att det borde vara självklart för oss alla att de, som nu är folkpensionärer och de närmaste åren blir det, får en efter våra förhållanden skälig levnadsstandard. Vi anser att våra åldringar bör vederfaras denna rättvisa.

En sådan uppfattning gav även socialministern uttryck åt i 1958 års pensionsproposition. Han anförde där bl. a.: »Mitt ställningstagande beträffande folkpensioneringen beror emellertid i första hand på hänsynen till alla dem, som i dag är eller under de närmaste åren blir folkpensionärer. De kommer nämligen inte att få någon eller endast liten direkt fördel av en tilläggs-pensionering av den avsedda konstruktionen — och detta skulle gälla vilken metod man än valde för att bygga upp tilläggs-pensioneringen. De som redan är gamla eller invalidiserade blir alltiämt beroende av folkpensionen.»

Herr talman! Ingenting i dessa synpunkter är mindre aktuellt i år. Tvärtom vet vi i dag ännu mer än vi visste år 1958 att detta är riktigt. Därtill kommer att vår erfarenhet av ATP med dess stora brister i fråga om pension åt deltidssarbetande och lägre inkomsttagare säger oss, att det helt enkelt är ett rättvisekrav att folkpensionen inte får slänta efter. Folkpensionen — inte ATP — är låglönegruppernas pension. När riksdagen i fjol inte gick med på mer än omkring hälften av tidigare utlovad höjning, är detta att djupt beklaga.

Socialdemokraterna, högern och folkpartiet har här blivit uppseendeväckande eniga om att folkpensionshöjningens »jämnhet» skulle innebära en reducering av höjningstakten även i dagens höga konjunkturläge. Någon förändring i den enigheten har ej heller inträffat i år. Ni åberopar det uttalande, som 1958 års särskilda utskott gjorde om en jämnare successiv höjning, men jag vill påpeka att det gjordes också som en bakgrund till vid samma tillfälle gjorda uttalanden, där det heter: »I detta sammanhang bör beaktas dels den väntade befolkningsutvecklingen som medför att våra åldringar ökar, dels våra ekonomiska resurser. Även om dessa är hårt ansträngda

finnes skäl antaga att produktionen skall utvecklas tillfredsställande och de ekonomiska resurserna därför skall medge en väsentlig förbättring av folkpensionärernas standard utan att vitala intressen skall behöva eftersättas.» Detta innebär ett klart uttalat löfte om en förbättring och inte en försämring, om — som man då förmodade — produktionen skulle ge ett hyggligt resultat.

Herr talman! Vi har under det sista året kunnat notera en av de allra största produktionshöjningar vi hittills haft. Vi kan också, om inte gårdagens TT-nyheter var felakiga, inregistrera en av de gynnsammaste sysselsättningssiffror vi hittills haft under vintermånader. Men ändå anser man från socialdemokraterna, högern och folkpartiet att vi inte har råd att ge den äldre generationen denna blygsamma pensionsökning. Centerpartiet har en annan uppfattning, och vi återkommer därför i år med vårt krav på en ytterligare förbättring av den nu utgående folkpensionen såväl när det gäller ålderspension som invalid- och sjukpension samt motsvarande änkepension, att utgå med 250 kronor för ensamstående och 350 kronor för äkta makar. Det är vår absoluta uppfattning att dessa gamla, som i de flesta fall inte har annat att tillgå för sitt livsuppehälle än denna folkpension, är i stort behov av en ytterligare inkomstförstärkning. Även om man menar att index och »oms-tillägg» skall täcka prisfördyringen, är jag tveksam om verkligen så blivit fallet.

Herr talman! Jag ber med detta att få yrka bifall till den reservation, som avgivits av mig och herr Gustavsson i Alvesta.

I detta anförande instämde herrar *Ferdinand Nilsson* (cp), *Axel Emanuel Andersson* (cp) och *Jonasson* (cp).

Herr ÖHMAN (k):

Herr talman! Jag kan också i många stycken instämma i vad som sagts från herr Thorsten Larssons sida beträffande folkpensionernas höjd. Det parti jag representerar har ju senast vid fjolårets riksdag i motion yrkat på att det förslag

Om höjning av folkpensionerna som allmänna pensionsberedningen 1957 lade fram om en verklig höjning av folkpensionerna år 1960 skulle förverkligas. Vi har betraktat det förslaget såsom ett minimikrav, men det blev icke förverkligat. Vår motion avslogs, liksom den framstöt om en mindre höjning, som gjordes från centerpartiets sida, också förkastades av riksdagen.

Jag är alltså helt enig med herr Larsson beträffande förslaget om höjningen av folkpensionerna. Däremot kan jag inte förena mig med reservanterna när det gäller frågan om folkpensionernas finansiering. Vi vidhåller den uppfattning vi tidigare haft, nämligen att metoden med avgiftsfinansiering verkar synnerligen ogynnsamt för mindre och medelstora inkomsttagare. Man säger också att denna avgiftsfinansiering verkar i hög grad regressivt, och det är ett helt riktigt konstaterande, som jag för min del vill stödja. Jag anser att folkpensionerna bör finansieras över skatterna liksom andra utgifter för sociala ändamål.

Den höjning av folkpensionsavgifterna som förordas i reservationen uppgår enligt vad motionärerna själva räknar ut till knappt 200 miljoner kronor, och med den väldiga budget vi har och det betydande budgetöverskott som också finansministern medger uppkommer, bör man utan någon höjning av avgifterna kunna biträda de berättigade förslag som finns i reservationen.

Jag ber därför, herr talman, att få yrka, att riksdagen för sin del antar det av reservanterna framlagda förslaget till lag angående ändrad lydelse av 1 § lagen den 1 juni 1956 om höjning av folkpensioner m. m.: »Härigenom förordnas, att 1 § lagen den 1 juni 1956 om höjning av folkpensioner m. m. skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges. 1 §. Folkpension i form av allmän ålderspension, tilläggspension, änkepension eller hustrutillägg skall höjas för år räknat med 630 kronor för gift pensionsberättigad, vars make åtnjuter ålderspension, invalidpension eller sjukbidrag eller vars hustru uppbär hustrutillägg, ävensom för hustru, som uppbär hustrutillägg, samt 850 kronor för annan pensionsberättigad.

Om höjning av folkpensionerna

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1962.*

Herr ELOWSSON, NILS, (s):

Herr talman! Herr Larsson nämnde, att folkpensionärerna hade blivit lovade någonting. Ja, men de har inte blivit lovade någonting annat än att pensionen för ensamstående skall 1968 höjas till 3 600 kronor och för äkta makar till 5 400 kronor i 1957 års penningvärde. Det är vad som har lovats. De där 700 kronorna som pensionsberedningen föreslog skulle utgå från 1960 har riksdagen aldrig lovat att folkpensionärerna skulle få då.

Nu har det från centerpartiets sida både här i riksdagen och gång efter annan också ute i agitationen vid val och andra tillfällen försäkrats, att folkpensionärerna har av riksdagen lovats att få det som pensionsberedningen föreslog. Efter allt detta är det väl inte förmätet om jag frågar herr Larsson i dag: När har det lovats? Det tycker jag att vi äntligen någon gång borde få ett besked om.

Sedan är det inte riktigt att säga, att folkpensionärerna skulle förlora så mycket som man gör gällande, genom att riksdagen har frångått pensionsberedningens förslag. Det gör de inte, ty pensionsberedningen tänkte sig att man skulle minska de kommunala bostadsbidragen samtidigt som höjningen med 700 kronor kom 1960. Hade den minskningen kommit till, hade det betytt att höjningen inte blivit mer än ungefär hälften.

Huvudanledningen till att riksdagen inte tog det förslag som pensionsberedningen avgav var ju att man inte ansåg att de statsfinansiella förhållandena var sådana att man kunde våga ta på sig detta. Därför gjorde man det inte heller, utan sade att man senare fick ta ståndpunkt till i vilken takt folkpensionerna kunde höjas. Detta gjorde man på det sättet att man blev överens om att från och med den 1 juli 1960, 1962, 1964, 1966 och 1968 skulle folkpensionerna för ensamstående höjas med 250 kronor, och

för äkta makar skulle höjningarna uppgå till 340, 330, 320 och 310 kronor vid de respektive tillfällena.

Om detta har folkpartiet och högern varit eniga med oss. Också centerpartiet var till en början enigt med oss om att vi inte kunde ta på oss kostnaden för dessa 700 kronor, men så har man plötsligt upptäckt att man borde sadla om. Det har man gjort på det sättet, att man nu vill framstå såsom varande mera mån om folkpensionärerna än de andra tre partier, som räknar sig till de demokratiska partierna i vårt land.

Det är givet att man kan resonera så där hjärtnupet som herr Larsson gjorde här, men det finns också en mängd andra i vårt land som vi skulle kunna tala lika hjärtnupet om. Om vi går in för en standardhöjning för exempelvis folkpensionärerna måste vi givetvis också fråga oss hur det står till på en mängd andra områden, och det kan leda till att vi måste ikläda oss ytterligare kostnader. Det är dessa konsekvenser som varken vi eller högern eller folkpartiet velat ta.

Det är ganska anmärkningsvärt att centerpartiet först är med om att kräva lägre skatter och lägre avgifter men sedan plötsligt kommer med ett krav på att höja folkpensionsavgiften med en procent trots att den i realiteten inte är någonting annat än en skatt.

Vid behandlingen av denna fråga har vi sagt oss att vi måste följa den överenskommelse som träffats mellan de tre andra partierna beträffande en successiv höjning av folkpensionerna. Den överenskommelsen skall vi hålla, och vi har inte velat gå ifrån den nu heller trots att denna motion har återkommit även i år.

Med hänvisning till detta, herr talman, ber jag att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr LARSSON, THORSTEN, (cp):

Herr talman! Herr Elowsson frågade här när folkpensionärerna hade lovats denna höjning. Det är givet att man kan betrakta löften från olika synvinklar, men jag vill erinra om att just 1960 års siffror för folkpensionerna är fastslagna

Om höjning av folkpensionerna

i den broschyr, som jag vet att det stora regeringspartiet stod bakom vid 1958 års val, dvs. den s. k. I:ans pensionsvalbroschyr. Där appellerar man till väljarna: Visste du detta? Äkta makar skall år 1960 få 4 500 kronor och övriga pensionärer 3 500 kronor. Om ni socialdemokrater vill stå för edra vallöften, så måste man väl ändå beteckna detta som ett löfte givet till väljarna, herr Elowsson!

Jag skulle inte ha sagt något, om de år som har gått sedan dess inneburit en nedgång i produktionen och om vi inte nu haft resurser till en förbättring, men det förhåller sig tvärtom på det viset — något som jag vill understryka — att produktionsresultatet har blivit sådant att folkpensionärerna nu bör ha sin berättigade andel, men med den reducerade höjningen på 250 kronor resp. 350 kronor som ni tillämpar får vissa pensionärer det sämre ställt trots bostadstillägen. Med tanke på produktionshöjningen skulle man kunna säga att de grupper vi här diskuterar är de som har satt hjul på den produktionsvagn, i vilken vår nu aktiva generation bekvämt har satt sig till rätta. Det funnes då skäl att från denna vagn göra något mer än att vinka tack och farväl till dessa pensionärer. Det vore skäl, herr Elowsson, att också ge dem en riktig valuta för deras arbete, en skälig utdelning.

Herr NILSSON, FERDINAND, (cp) :

Jag vill, herr talman, ange några små synpunkter, som inte bör bli förbisedda. Vad som för mig personligen har varit avgörande vid mitt ställningstagande till ATP var att jag befarade att en för samhället så kostnadskrävande reform skulle komma att gå ut över folkpensionärerna. Jag befarade att man tog till ATP-pensionen så pass stor, att det skulle bli svårt att tillgodose folkpensionärerna. Just detta har inträffat. Det kom som ett brev på posten. Man har inte råd att som avsetts hjälpa de gamla, menar man. Man har gjort så mycket på ett annat område, men dem som uteslutande var hänvisade till folkpen-

sionen ger man sig nu inte råd att hjälpa. Det är beklagligt att det ligger till på detta sätt. Det är riktigt, som herr Elowsson säger, att man får sämre råd om man tar på sig en massa utgifter, men det är beklagligt att detta skall gå ut över de gamla.

Såvitt jag förstår bör man väl inte nödvändigtvis strö salt i sår och erinra om linje 1, linje 2 och linje 3. Man har på sina håll varit ganska angelägen att mycket snart komma ifrån resonemanget åtminstone om linje 3. På vårt håll ligger det så enkelt till, att vi känner oss bundna av de utfästelser som gjordes i linje 2. Sedan får andra handskas med sina utfästelser som de kan och vill.

Herr BENGTSO (cp) :

Herr talman! Det råder delade meningar om nästan alla förmåner av social karaktär som vi har i vårt land. Alla vill inte acceptera de nu utgående barnbidragen, bostadssubventionerna, mödranhjälpen och mycket annat. På en punkt har vi dock alla tidigare varit eniga, nämligen om folkpensionerna. Jag säger »har varit», ty nu finns det även härvidlag något mer delade meningar.

Vår utgångspunkt i fråga om folkpensionerna har varit, att ingen kan veta i förväg, hur livet kommer att gestalta sig för den enskilda människan. Det är inte säkert att alla under sitt aktiva liv kan spara något för att själva trygga sin ålderdom. Därför har vi genom folkpensionerna velat skapa en viss grundtrygghet för människorna, så att de har denna förmån att lita till på ålderns dagar.

När man här erinrar om folkomröstningen 1957 bör man, tycker jag, observera vad som då sades i en broschyr från herr Elowssons parti. Framför allt bör man dock studera vad andra lagutskottet den gången skrev i sitt utlåtande om folkpensionerna. Departementschefen hade i propositionen inte sagt något om folkpensionerna. Utskottet ansåg att den saken måste korrigeras. Om herr Elowsson har kvar några av de gamla omröstningssedlarna från 1957 och ser

Om höjning av folkpensionerna

efter vad där står, skall han finna, att det där säges, att folkpensionerna skall höjas enligt pensionsberedningens förslag. Detta står klart utsagt på varje omröstningssedel. Pensionsberedningen förordade en särskilt kraftig höjning år 1960. Den höjningen har inte genomförts. Herr Elowsson kan kanske ge oss en förklaring till hur detta kan bringas i överensstämmelse med pensionsberedningens tidigare löfte.

Beträffande bostadstilläggen kan det naturligtvis sägas att vi inte har följt pensionsberedningens förslag, men när det gäller människor i folkpensionärernas inkomstläge, kan det ju tänkas att man kan justera en förmån så att det blir något bättre för dem. Det skulle det bli om de finge både den höjning vi föreslagit och bostadstilläggen, men om man tar ifrån dem den förbättring som de tidigare faktiskt fått löfte om, blir det mycket sämre, och det anser vi inte riktigt.

Vi skulle, säger herr Elowsson vidare, till att börja med ha varit eniga om att folkpensionerna skulle höjas på det sätt som nu i verkligheten skett. Jag förmodar att herr Elowsson då syftar på besparingsutredningens förslag. Då vill jag emellertid erinra om att ledamöterna av besparingsutredningen sedermera inte fullföljt besparingsutredningens förslag vare sig på den ena eller andra punkten. Herr Elowssons egna partivänner gick t. ex. ifrån besparingsutredningens förslag i fråga om bostadssubventionerna. Herr Elowsson vill nu hävda, att riksdagen bör följa besparingsutredningens förslag, men den ståndpunkten kan han väl knappast försvara, då hans egna partivänner på så många punkter gått ifrån vad besparingsutredningen föreslagit. Man kan i varje fall inte säga att hela partiet ställt sig bakom den uppfattningen.

I fråga om höjningen av pensionsnivån vill jag också hänvisa till riksdagens tidigare uttalande, som refereras i historiken i det föreliggande utlåtandet, nämligen att det vid varje ytterligare höjning borde föreligga möjlighet för

statsmakterna att bestämma höjningens storlek med hänsyn till den statsfinansiella och samhällsekonomiska situationen. Herr Larsson har här tidigare frågat, när man tror att dessa höjningar skall kunna genomföras, om man inte anser att den ekonomiska situationen just nu är sådan att vi har råd med denna förbättring av folkpensionerna. Vi kan med rätta visa på att Sverige har en mycket hög levnadsstandard. Enligt konjunkturinstitutet har vi i vårt land den högsta textilkonsumtionen i världen. Vi har våra goda bostäder och den högsta biltätheten i Europa. Vi ligger främst bland världens länder när det gäller den snabba ökningen av televisionsmottagare, och därvidlag har vi t. o. m. överträffat utvecklingen i Förenta Staterna. Vårt folk har vidare råd att förbruka nio miljoner kronor om dagen på sprit och tobak. Allt flera människor reser utomlands. Allt detta har vi råd med, men vi skulle inte ha råd att höja folkpensionerna i enlighet med pensionsberedningens förslag!

Vilka är det, vill jag fråga, som genom sitt arbete byggt upp det nuvarande välståndet i vårt land? Jo, till mycket stor del de människor som i dag är folkpensionärer. De har ingen nytta av ATP utan måste för sin försörjning på ålderns dagar förlita sig på folkpensionen. Om någonsin bör väl den ekonomiska situationen i landet just nu vara sådan att man kan ge folkpensionärerna den höjning av pensionerna som de tidigare fått löfte om. Om man tror att den samhällsekonomiska situationen kommer att bli oerhört mycket bättre än vad den är i dag, tror jag att man är otroligt optimistisk. Då kommer nog folkpensionärerna att få vänta bra länge på att få den höjning som man från början tänkt att de skulle få.

Jag kan, herr talman, inte finna att läget skulle ha förändrats på sådant sätt att vi inte skulle ha anledning att hålla fast vid vad vi tidigare föreslagit. Jag ansluter mig därför, herr talman, till herr Larssons yrkande till bifall till reservationen.

Om höjning av folkpensionerna

Herr SVENSSON, AXEL, (s):

Herr talman! När man lyssnar till vad som sägs i denna debatt från centerpartiets sida, kunde man nästan tro att vi alltså befann oss i den valrörelse som gick av stapeln i fjol.

Herr Bengtson säger, att vi har varit eniga. Ja, herr Bengtson, vi har varit eniga om de beslut som riksdagen tidigare fattat ända till dess att man började skymta den nya valrörelsen. Då kom centerpartiet med sitt överbud och gjorde påståenden som inte är hållbara. De påståendena har vederlagts gång på gång under valrörelsen. Svenska folket tror icke på centerpartiets överbud, ty annars skulle valutslaget ha blivit ett annat än det blev. Svaret från folkpensionärerna blev nämligen en uppslutning bakom det beslut som fattats om hur folkpensionerna skall ökas fram till år 1968.

Herr Bengtson åberopar också vad som stod på röstsedlarna om pensionsberedningens förslag. Jag vill då erinra herr Bengtson om att det finns en liten detalj, nämligen ett kommatecken efter ordet »enligt», som kanske litet rubbar grunden för påståendet att det skulle vara tal om pensionsberedningens förslag helt och hållet ograverat.

Det finns således, herr Bengtson, vissa ting, som inte stämmer i centerpartiets resonemang. Centerpartiet är inte ensamt om att vilja göra det bättre för folkpensionärerna men vill utåt ståta med att man på denna punkt skiljer sig från riksdagens övriga partier. Man säger: »Vi vill ge mer till folkpensionärerna, men det vill inte de övriga partierna», och det tror man skall gå i svenska folket, men det har det inte gjort. Inte någon som sitter i svenska riksdagen skulle ett ögonblick hesitera för att den dagen resurserna finns förbättra folkpensionärernas ekonomiska ställning. Vi har prövat frågan mycket allvarligt, och vi har uttalat, att vi fram till år 1968 vartannat år tar på oss en utgift motsvarande ungefär 300 miljoner kronor. Det är det löfte som vi har gett folkpensionärerna och som vi har sagt att vi står fast vid, oavsett vad som kan komma att hända. Vi kan inte ta på oss

större utgifter än 300 nya miljoner, ty vi vet inte om det i nästa ögonblick kommer att finnas tillräckliga ekonomiska resurser.

Här gör man gällande, att produktionsstegringen under fjolåret har skapat det underlag som behövs. A la bonne heure! Om så varit fallet, skulle vi ändock all framgent under de år som kommer ha denna utgift om 300 miljoner, men om produktionen sjunker, har vi ju inte samma resurser som just nu.

Nu har vi ju behandlat motsvarande förslag även vid föregående riksdag. Det avslogs då, såsom framgår av utskottets utlåtande. Jag tycker att man bör ta förslaget för vad det är. Det är en demonstration av centerpartiet som utåt vill skylta med någonting som saknar täckning. Om man kan få folkpensionärerna att tro på förslaget, det får väl herr Bengtson svara för. Jag har emellertid den erfarenheten, att inte ens folkpensionärerna tror på de vackra ting, som centerpartiet vill presentera, när partiet säger till pensionärerna: »Ni bör ha de extra belopp, som vi har velat ge er men som riksdagen icke vill ge.»

Herr talman! Jag ber att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr BENGTON (cp) kort genmäle:

Herr talman! Jag finner vad herr Svensson yttrade om talesätten i valrörelsen och riksdagen vara hedrande för oss, ty enligt min mening bör det vara samma saker man framför i valrörelsen och i riksdagen. Det är väl utmärkt, och det visar att det är en juste agitation, som förs från vår sida, då vi uttalar oss på samma sätt i valrörelsen och i riksdagen. Gör inte herr Svensson det, skulle jag känna mig något betänksam inför de anföranden han håller här i riksdagen.

Vad valutslaget beträffar har detta på intet sätt gett anledning att dra slutsatsen, att väljarna inte skulle ha gillat centerns förslag om större höjningar av folkpensionerna. Tvärtom hade centern ett så framgångsrikt val, att skulle man isolera denna fråga på det sätt, som herr Svensson nu gjorde, så skulle man kun-

Om höjning av folkpensionerna

na hävda att det var en allmän mening att man borde följa centerns förslag om höjningen av pensionerna. Den tolkningen av valutslaget är precis lika riktig som herr Svenssons.

Sedan vill jag framhålla, att man tydligen bör se mycket noga efter om det står några kommatecken i de socialdemokratiska broschyrerna. Man bör tydligen uppmana svenska folket att se efter noga och inte bara läsa texten, ty det kan betyda massor av miljoner, om man inte ser ett kommatecken. Det var nog ett ganska sökt argument, som herr Svensson här framförde.

Vad gäller argumentet att vi inte har råd att höja folkpensionerna så vill jag invända, att det tycks förhålla sig på det sättet, att vi har råd till ATP, vi har råd till arbetstidsförkortningen och vi har råd till en så hög levnadsstandard som jag talat om, men det är en sak som vi inte har råd till, och det är den förbättring av folkpensionerna som man hoppats skulle ske enligt pensionsberedningens förslag.

Det finns ingen anledning att fälla ett sådant omdöme som herr Svensson gjorde, nämligen att vi inte skulle ha en ärlig mening med det vi har föreslagit. Man behöver bara rösta för centerpartiets reservation i denna fråga. Därmed har vi fått vårt förslag genomfört, och då kan man ju klart se, att det förelåg en ärlig mening från centerpartiets sida.

Herr SVENSSON, AXEL, (s) kort genmäle:

Herr talman! Under den tid jag haft förmånen att sitta i den svenska riksdagen, har många utredningsförslag hamnat på riksdagens bord, men under dessa många år har jag ännu inte kunnat finna, att förslagen av den svenska riksdagen oförändrat bifallits i det skick de lagts fram av utredningarna. Det vore väl också onaturligt, om en utredning, som handskas med ett problem skulle annat än sikta mot stjärnorna. Man kartlägger inom utredningen det problem det gäller, man blir entusiastisk för uppgiften — hjärtat kanske blöder ibland —

och sedan föreslår man vissa ting, som man tycker är vackra och nödvändiga. Men vi, som sitter här i riksdagen och skall behandla förslagen, får som vanligt sikta till skogsbrynet för att komma ned till marken igen. Herr Bengtson vet lika bra som jag, att utredningsförslagen behandlats på detta sätt i den svenska riksdagen, och jag kan inte förstå varför han absolut pretenderar på att man skall följa pensionsberedningens förslag fullt ut, när man nu, som sagt, inte gör det i så många andra fall.

Det är på denna punkt vi skiljer oss åt. Menar herr Bengtson att den svenska riksdagen inte skulle kunna tumma på det som pensionsutredningen en gång föreslog? Vad är det som hänt? Folkpensionärerna får ju vad beredningen föreslagit men på ett annat sätt. I stället för att få ett högt belopp i första omgången och sedan mindre belopp varje följande år, får man ju en standardökning i de fyra etapper som avses. Dessutom har vi bostadstilläggen. Det är en förmån som vi inte skall förringa. Den betyder mycket mer än en femtilapp till för pensionärerna. Bostadstillägget täcker nämligen en kostnad som alltid har vållat de gamla bekymmer. Det bekymret försvinner med det kommunala bostadstillägget, som vi vill ha kvar och som finns kvar.

Om centerpartiet hyser några särskilda bekymmer för att folkpensionärerna har det litet besvärligt, rekommenderar jag centerpartiets representanter i de kommunala förvaltningarna att titta litet närmare på bostadstilläggen, ty där centerpartiet regerar i kommunerna har vi de sämsta bostadstilläggen.

Herr BENGTON (cp) kort genmäle:

Herr talman! Jag tänker närmast på det sista som herr Svensson sade om de kommunala bostadstilläggen. Det är ett obevisat påstående som fördes fram under valagitationen, och herr Svensson kan icke prestera några bevis för att detta är riktigt. Man kan ta lösryckta exempel från olika kommuner och lägga samman dem på ett sådant sätt att man kan

Om höjning av folkpensionerna

säga att där och där finns det majoritet för det och det partiet. Någon korrekt redogörelse för läget finns emellertid inte i detta fall. Det kan inte heller påvisas att vi från centerpartiet har föreslagit något borttagande av de kommunala bostadstilläggen. Herr Svensson gjorde jämförelser med utredningar, där vi inte kunnat skriva under på allt som föreslagits. Det är dock en väsentlig skillnad mot när man som i detta fallet går till folket med en folkomröstning, som vi inte haft mer än ett par på det sista årtiondet. Det är en mycket stor skillnad mellan att ändra på en utredning och att ge ett löfte under sådana former att folk tror på det och sedan gå ifrån det.

Jag har, herr talman, ingen anledning att fortsätta debatten. Jag vill understryka att vårt förslag är ärligt menat, och det är bara att rösta för det, vilket innebär att vi skulle få den höjning som föreslagits i reservationen.

Herr ELOWSSON, NILS, (s):

Herr talman! När herr Svensson gjorde gällande att centerpartiet fört fram detta förslag i akt och mening att värva röster bland folkpensionärerna tyckte herr Bengtson att det var ohemult att beskylla centerpartiet för någonting sådant. Ingen av de tre talarna från centerpartiet har emellertid generat sig för att försöka göra det socialdemokratiska arbetarpartiet till ett löftesbrytande parti, och det tycker jag inte om. Vi har inte gjort oss kända för att vara några löftesbrytare. Jag har frågat herr Larsson, om han hade den där broschyren tillgänglig som han åberopade, men det har han inte. Jag kan inte svara för vad som står i broschyren, då jag inte har den här, men jag kan svara för hur resonemangen löpt inom det socialdemokratiska partiet och hur de gått inom den socialdemokratiska gruppen i andra lagutskottet. Så snart vi fått se pensionsberedningens förslag sade vi att vi finansiellt sett inte kunde ta de 700 kronorna år 1960. Efter det har vi handlat, och jag är tämligen säker på att skrivningen är sådan att den

inte kan misstolkas på det sätt som exempelvis herr Bengtson har gjort. När herr Bengtson säger att han väl får gå ut till de socialdemokratiska väljarna, folkpensionärerna och andra och tala om för dem att de i de socialdemokratiska broschyrerna inte bara skall läsa orden utan även kommateringen, vill jag säga att de naturligtvis skall göra det. Gör inte herr Bengtson det, så läser han många gånger fel, det är tämligen säkert.

I all den ömsinnet som här presteras har man resonerat som om folkpensionärerna inte fått någonting. Skillnaden mellan vad de skulle ha fått enligt pensionsberedningens förslag, med det avtrubbade kommunala bostadsbidraget, och vad de får i dag är inte särskilt stor. Jag vill inte på något sätt säga att vi här i riksdagen skulle ha gett folkpensionärerna för mycket, men jag tror att vi har gjort en rimlig avvägning mellan vad folkpensionärerna får och vad andra får, vilka måste lita till statens hjälp. Och det tror jag att vi är försvarade med rätt länge.

När man här också åberopar att den produktionsökning som vi har haft de senaste åren för att inte säga det senaste året bör göra det möjligt för oss att nu visa en viss generositet, behöver vi bara ta del av de bekymmer som finansministern ger uttryck för i finansplanen till årets riksdag för att vi skall vara på det klara med att det inte är några förgyllda lagrar som möter oss i fortsättningen. Det är givet att vi även här i riksdagen måste tänka litet längre än näsan räcker. Vi måste tänka på — vilket centerpartiet tydligen inte gör — att det är mycket lätt att skära breda remmar ur annan mans läder, men vi måste också tänka på att infria de åtaganden som vi tar på oss. Det är för att kunna göra detta som vi på vårt håll intagit den ståndpunkt som vi här fört fram.

Det har redan sagts så mycket i den här frågan, och jag antar att avsikten med det myckna talet från centerpartiets sida har varit att mjuka upp motslandet; i varje fall vill man väl göra sig mera populär ute bland folkpensionärerna. Om

Om höjning av folkpensionerna

man vill göra det, må man hålla på med det. Vi tänker inte vara med om någon auktion i det avseendet.

Herr LARSSON, THORSTEN, (cp) kort genmäle:

Herr talman! Först bara några ord om bostadstillägget. Även vi har slagit vakt om dessa tillägg, men när man här i debatten har gjort vissa jämförelser mellan de olika kommunerna vill jag i anslutning till detta ta ett exempel från Lärbro kommun på Gotland. Där är bostadstillägget 200 kronor för äkta make och 300 kronor för ensamstående, men ändå betungas skattebetalarna i denna kommun för detta ändamål med 2: 12 per skattekrona. Bostadstillägget här i Stockholm är högt, det vet vi, men skattebetalarna betalar här inte mer än en krona per skattekrona för denna utgiftspost. Det var min anmärkning till herr Elowssons resonemang.

Till vad herr Elowsson nämnde om broschyren vill jag här endast säga att vad jag citerat ifrån denna, det står jag för. Där finns tabeller uppställda över den stegvisa höjningen år från år, och det var just 1960 års siffror jag åberopade. Sedan kan jag säga precis som herr Elowsson gjorde om löftesbrytningen: när ni säger att vi för en demonstrationspolitik, vill jag tala om att det uttrycket tycker vi inte heller om. Jag vill dessutom säga till herr Axel Svensson, som också var inne på detta att vi för en demonstrationspolitik: jag tror att det skulle varit hälsosamt och reellt påtagligt för folkpensionärerna, herr Svensson, om ni hade velat »demonstrera» en positiv vilja liksom vi, på den punkten.

Herr ANDERSSON, AXEL JOHANNES, (fp):

Herr talman! Herr Bengtson erinrade om de tre röstsedlar som svenska folket en gång hade att välja emellan. Han glömde då tydligen bort att i varje fall inte alla företrädare för de olika linjerna fick vara med om att utforma frågorna där, utan denna utformning sköttes

av dem som då regerade, vilka råkade vara socialdemokraterna och bondeförbundet tillsammans. Det är kanske därför det är så naturligt att grälet i dag huvudsakligen syns stå mellan de två partier som en gång var med om att utforma dessa frågor. Vi som liksom har rätt att stå vid sidan om och betrakta detta skådespel tycker nog att bondeförbundet, sedermera centerpartiet, i varje fall inte från början visade samma lidelse att komma folkpensionärerna till hjälp som man på sistone har lyckats mobilisera. Man fann sig ganska snällt och beskedligt i vad som hände.

Det är nog ändå alldeles riktigt, herr Larsson, att detta är en demonstrationspolitik och ingenting annat. När man talar om att vi nu har råd till detta skall man komma ihåg att det i alla fall skall finansieras genom en avgiftshöjning och det betyder ju också en hel del, på samma sätt som det herr Larsson nämnde, att bostadstilläggen kan slå litet olika. Jag har inte någon katalog över hur man har handlat ute i kommunerna, men nog har man en ganska allmän känsla av att centerpartiet på det lokala planet, som jag nyss nämnde, inte har samma lidelse när det gäller folkpensionärernas intressen, som man har när det kommer upp på riksdagsplanet.

Det är också alldeles riktigt, som det tidigare har sagts här, att det finns många andra områden och många andra grupper som är eftersatta, och där det vore inte bara önskvärt utan även synnerligen nödvändigt att vi gjorde någonting. Statsutskottets andra avdelning företog under förra veckan en resa, och vi fick under denna se åtskilligt som gjorde att man gärna skulle ha velat vara med om att omedelbart besluta om betydande utgifter för att rätta till missförhållanden eller i varje fall försöka ordna det bättre för människor, som är i svårigheter. Det är inte bara folkpensionärerna det gäller. Vi är alla intresserade av att hjälpa dessa efter förmåga, och vi är det alldeles säkert ifrån folkpartiets sida.

Till sist några ord om vad herr Bengtson sade om att den agitation man be-

driver under en valrörelse skall vara juste och trivsamt. Det är nog alldeles riktigt, och jag tror inte att det är något fel på trivsamt när herr Bengtson är ute och lovar det ena och det andra. Hur det är i det andra avseendet avstår jag från att yttra mig om, men jag tyckte dock att det var ganska förklarligt om kammaren lög en smula.

Herr HANSON, PER-OLOF, (fp):

Herr talman! Detta ärende håller på att utvecklas till en följetong genom åren till följd av det sätt på vilket centerpartiet lagt upp sin politik. Vi kan väl på en gång vara överens om att ingen i och för sig kan neka centerpartiet att ändra sig i en sakfråga, även om man varit med på en annan saklösning i annat sammanhang. Rätten att ändra sig torde väl ett politiskt parti ha. Men vad som ärligt och uppriktigt retar mig, herr talman, är detta sätt att tala om bristande moral hos de partier som håller fast vid vad de har sagt, till skillnad från centerpartiet som ändrar sig. Två riksdagar i följd har centerpartiet uttalat sig för en jämnare höjning tillsammans med de övriga demokratiska partierna. Vi var helt överens om det. Nu har det tydliga inträffat någonting, och då blir det plötsligt omoraliskt att hålla fast vid detta, sedan centerpartiet gjort denna upptäckt. Herr Eliasson var med i besparingsutredningen och var med om samma omoral vid ett tillfälle, och då gick det för sig. Jag antar att han gjorde det med partiledningens goda minne.

Nu vill jag fråga: Vad var det som gjorde att centerpartiet måste ändra sig, och när inträffade den egendomliga händelse som gjorde att man inte längre kunde stå fast vid man sagt? Är det inte, herr Torsten Bengtson, en ren efterhandskonstruktion alltihop det här som ni nu håller på och försöker försvara med så egendomliga och föga sakliga argument?

Vad sedan beträffar centerpartiets inställning till bostadstilläggen är det nog ändå litet mindre solklart än vad herr Thorsten Larsson försökte göra gällan-

de. Fanns det inte ett särskilt yttrande från centerpartiets sida som var ganska bestämt till sina intentioner, även om den som höll i pennan när det skrevs hade minst *en* räv bakom örat? Jag tror vi kan vara överens om att om centerpartiet fått råda skulle man ganska snart ha gjort sig av med de kommunala bostadstilläggen, med allt vad det inneburit för folkpensionärernas standard.

Låt mig slutligen bara fastslå att vad det här handlar om icke är en diskussion om slutmålet för den relativt snabba folkpensionshöjning som vi skall genomföra fram till 1968. Vi är överens även med centerpartiet om den nivå till vilken folkpensionerna skall höjas fram till denna tidpunkt. Sakinnehållet i den fråga vi diskuterar är ju huruvida man skall genomföra en höjning på ett ojämnare sätt än vad man har tänkt sig på de flesta håll. Låt mig också erinra om att folkpartiet härvidlag har — jag vågar säga det — ganska rena händer. Vår företrädare i pensionsberedningen en gång i världen reserverade sig uttryckligen mot tanken på denna egendomliga pucel år 1960.

Herr MOSSBERGER (s):

Herr talman! Jag hade tänkt ställa samma fråga som herr Hanson gjorde nyss. Det var väl ändå på det sättet att alla partier var eniga om att 1968 skulle pensionen vara 3 600 resp. 5 400 kronor — men det är klart att om man begär en större höjning det ena året än vad riksdagen har beslutat, måste det bli en mindre höjning eller ingen höjning alls ett annat år, om den slutliga pensionen 1968 skall vara 3 600 för ensamstående och 5 400 kr. för äkta makar.

Herr Larsson sade att det står i vår broschyr att pensionen skulle vara 3 000 kronor år 1960 för en ensamstående. Den är 3 000 kronor, den är t. o. m. högre än 3 000 kronor, så vi behöver inte diskutera vad som har stått i broschyren eller inte. Det är lätt att räkna ut vad pensionen plus det kommunala bostadstillägget utgör i dag. Jag vet att pensionen visserligen är något lägre i vissa kommu-

Om höjning av folkpensionerna

ner, vilket herr Svensson också nämnde, men det beror på de kommunala myndigheterna hur stora de kommunala bostadstilläggen är. Jag tycker därför att vi inte behöver diskutera om vi har svikit något löfte, eller ej. Löftet är uppfyllt, oavsett vad som stått i broschyren; det är bara detta jag vill ha klarlagt, och man kan därför inte påstå att socialdemokraterna har svikit folkpensionärerna.

Herr KARLSSON, GÖRAN, (s):

Herr talman! Eftersom det var en ledamot från Jönköpings län som efterlyste en korrekt redogörelse rörande bostadstilläggen, vill jag säga till honom att vi gjorde i Smålands Folkblad förra året en undersökning just om bostadstilläggen i Jönköpings län. Undersökningen visar att herr Axel Svensson i Malmö har alldeles rätt när han säger att bostadstilläggen är sämst där centerpartiet är starkast. Det går inte att komma ifrån den saken, hur än herr Bengtson försöker sno sig. 150 kronor, 120 kronor om året — det är vad en ensamstående folkpensionär får i bostadstillägg i de flesta kommuner där centerpartiets inflytande är stort.

Om herr Bengtson inte har tillgång till den åberopade redogörelsen, skall jag stå till tjänst och överlämna ett exemplar, när vi träffas nästa gång. Det kan vara nyttigt läsning att få påvisat hur centerpartiet handlar när det verkligen har möjlighet att ge folkpensionärerna rimlig del av kakan! Vad som framgår av undersökningen rimmar tämligen dåligt med centerpartiets anklagelser mot oss för att ha svikit folkpensionärerna. Centerpartiet har sannerligen inte visat någon större radikalism för en förbättring för de människor som är hänvisade till att leva på sin folkpension och som bor på landsbygden, där centerpartiet har ett dominerande inflytande.

Eftersom herr Thorsten Larsson har citerat vår broschyr vill jag säga till honom att han inte bara skall titta på sidan 1 utan också på sidan 2, där det står att vad som återgivits är beredning-

ens förslag och att riksdagen inte har bundit sig vid någon linje för hur det skall bli i framtiden. Jag tycker nog att skall man citera broschyren, bör man citera hela och inte bara den del som passar en själv bäst.

Herr LARSSON, THORSTEN, (cp) kort genmäle:

Herr talman! Jag vill bara säga att av herr Mossbergers anförande och det senaste anförandet verkar det som om herrarna själva inom ert parti inte är överens om hur de skall läsa sin broschyr. Jag vill även rätta till en sak i Mossbergers anförande. Om jag kan läsa inantill står det att ålderspensionen nu är 2 800 kronor och inte 3 000. Det innebär att den naturligtvis hade varit ännu lägre om inte det speciella tillägget i fjor kommit till, jag tror det var ett »omstilllägg».

Sedan vill jag till slut säga att när man kallar det demonstrationspolitik, herr Axel Johannes Andersson, är det tydligen ett sätt för er att försöka komma ifrån detta. Det hade varit tacknämligt för folkpensionärerna om ni hade velat sluta upp på vår sida och ge dem 250 kronor respektive 350. Det hade varit en verklighetspolitik. Jag tror — och är övertygad om — att den finansplan som vi här har föreslagit hade hållit. Några sådana undanflykter finns därför inte.

Herr ANDERSSON, AXEL JOHANNES, (fp) kort genmäle:

Herr talman! Jag kallar det demonstrationspolitik, när man för fram ett förslag, om vilket man själv förstår att man varken har ekonomiska eller praktiska möjligheter att genomföra det. Då åstadkommer man inte några överläggningar som när fram till ett praktiskt resultat.

I mitt första anförande glömde jag att nämna en sak, som emellertid herr Hansson tog upp och som jag ändå tycker bör tillmätas rätt stor betydelse i detta sammanhang. Det var centerpartiets uppträdande i besparingsutredningen. Centerpartiet var ju dock representerat där av

en av sina kronprinsar. Det finns många sådana, jag vet inte vem det var. Det kanske var herr Bengtson eller någon annan som sitter nära tronstolen. En av de allra närmaste var det i alla fall. Jag kan inte tänka mig att han agerade på det sättet utan att hålla kontakt med sin partiledning och ha dess välsignelse för det han gjorde. Då man har så att säga svart på vitt på att centerpartiet vid den tidpunkten var inne på precis samma linje som de andra demokratiska partierna, är, herr Larsson, detta senaste påfundrena demonstrationspolitiken.

Herr NILSSON, FERDINAND, (cp):

Herr talman! Endast ett par reflexioner, som anknyter sig till historien om rep i hängd mans hus. Varför reagerar socialdemokraterna, som byggt upp sin agitation så starkt på första maj-demonstrationer och på demonstrationspolitik under så många år, och betraktar numera ordet demonstrationspolitik som någonting så förskräckligt förklenande? Svara mig på det. Jag kan inte riktigt förstå det. Är det inte så att om man vill någonting, t. ex. åtta timmars arbetsdag eller något liknande, måste man väl bringa det på tal? Då måste man väl agitera för sina förslag? Varför reagerar herrarna, när andra går in för vad de anser vara rätt och riktigt?

Då herr Per Olof Hanson talade om att partierna naturligtvis har rätt att ändra mening, förstår jag att den synpunkten kom från folkpartihåll. Där har man ju en viss virtuositet på området. Jag gläder mig över att han är mindre intolerant än socialdemokraterna. Han anser att även andra partier än hans eget har samma rätt som hans eget parti. I detta fall kan jag emellertid finna att hans generositet var överflödigt, då vi har hållit fast vid vår mening hela tiden och sålunda inte ändrat uppfattning. Jag anser detta strikt och klart.

Till herr Axel Johannes Andersson, som har sådana bekymmer för centerpartiets kronprinsar, vill jag säga att såvitt jag känner förhållandena är det mest folkpartitidningarna som brukar göra oss

Om höjning av folkpensionerna
tjänsten att utnämna sådana. Jag har en bestämd känsla av att man får bedöma sakerna som de är och ett parti efter dess ställningstaganden, motioner, yrkanden och program. Jag tycker att herr Axel Johannes Andersson gör klokt i att göra så även när det gäller vårt parti.

Herr Svensson frågade hur det var med bostadsbidragen. Ja, hur är det med dem? Herr Bengtson har redan påpekat att vi inte har rest något som helst yrkande på den punkten, och det får herr Svensson vara så god och notera. Där emot förstår jag bra herr Svensson då han säger att han via krondebetsdelarna inte vill göra någonting utöver regeringens förslag om folkpensionerna, men att han inte har någonting emot att belamra kommunalskattesedlarna. Inom centerpartiet har vi på den punkten en annan inställning.

Herr ANDERSSON, AXEL JOHANNES, (fp) kort genmäle:

Herr talman! Jag har aldrig haft något emot att socialdemokraterna demonstrerat den 1 maj. Jag har inte försökt göra någonting särskilt i detta sammanhang, utan jag har endast konstaterat att det är demonstrationspolitik. Jag har inte velat förbjuda centerpartiet att föra demonstrationspolitik.

Jag hörde inte riktigt men det har påståtts att jag helt plötsligt blev utnämnd till socialdemokrat av den senaste ärade talaren, och det är inte heller någonting ovanligt. Vi i folkpartiet beskylls ibland av den ena gruppen för att vi är socialdemokrater och av den andra gruppen för att vi är högermän, så det är ju inte precis någon överraskning som herr Ferdinand Nilsson kommer med. Jag har i så fall lika stor rätt att utnämna kronprinsar inom centerpartiet som herr Ferdinand Nilsson har att sätta politisk etikett på människor.

Herr NILSSON, FERDINAND, (cp)
kort genmäle:

Herr talman! Jag har inte försökt att sätta någon politisk etikett på herr Axel

Om höjning av folkpensionerna

Johannes Andersson. Jag tror mig inte om att lyckas med det. Herr Anderssons hela replik var grundad på missförstånd. När jag talade om att socialdemokraterna vände sig emot någonting som de ville stämpla som demonstrationspolitik, avsåg jag därmed inte herr Andersson. Herr Andersson byggde sin replik på felaktiga förutsättningar. Herr Andersson bör under sådan förhållanden medge att jag inte försökt sätta någon felaktig rubrik på honom. Jag vidhåller bestämt att det är mycket svårt att rubricera herr Andersson.

Herr HANSON, PER-OLOF, (fp) kort genmäle:

Herr talman! Debatten har ju nu sjunkit ned till en så pass behagligt låg nivå att det vore tid att sluta, men man behöver inte fråga vem som i dag bär standaret i centerpartiets demonstrationståg, när man hör herr Ferdinand Nilsson tala. Det är att gå litet långt när han gör gällande att centerpartiet vidhållit samma åsikt hela tiden. Varför försöker man trassla bort det hela? Vore det inte bättre att hederligt tala om när liska i att hålla fast vid den åsikt som ni bytte åsikt? Det vore mera klarläggande. Då sluppe ni tala om det omorovi i de andra partierna har intagit i denna fråga. Det kan inte bestridas att det är en efterhandskonstruktion som ni rör er med, när ni för det språk som har förts här i dag.

Herr ANDERSSON, AXEL JOHANNES, (fp) kort genmäle:

Herr talman! Herr Ferdinand Nilssons språk måste väl vara något dunkelt. Jag förstår inte vad det fanns för anledning att blanda in mig i sammanhanget, om det inte var så att han trodde att jag hade samma uppfattning som socialdemokraterna när det gällde demonstrationspolitik. Det sista han sade, att jag var lätt att rubricera, är jag mycket tacksam för. Jag brukar vara enkel och rättfram. Det kanske inte är lika lätt att rubricera herr Ferdinand Nilsson!

Herr NILSSON, FERDINAND, (cp) kort genmäle:

Herr talman! Herr Axel Johannes Andersson har fortfarande fullständigt missförstått mig. Jag sade att det inte var lätt att rubricera herr Andersson, men i sitt svar säger han att jag skulle ha sagt att det var lätt att rubricera honom. Vad skall man göra åt sådant? Jag förstår varför herr Per-Olof Hanson sade att debattnivån har gått ned.

Herr ANDERSSON, AXEL JOHANNES, (fp) kort genmäle:

Herr talman! Jag avstår från ordet med tanke på att det blir allt svårare och svårare att förstå herr Ferdinand Nilsson, åtminstone för mig.

Herr LARSSON, THORSTEN, (cp):

Herr talman! Jag vill bara till det resonemang som förts här om besparingsutredningens förslag säga att det är förfärligt vad ni blivit ömsinta om besparingsutredningen. Jag har en bestämd känsla av att det inte är så särskilt många av besparingsutredningens förslag som vare sig herr Per-Olof Hanson eller andra velat genomföra. Jag vill också påpeka att besparingsutredningens förslag byggdes upp med tanke på att undvika omsen. Det gick ju inte. Slutatsen ger sig själv.

Sedan skulle jag vilja säga till herr Axel Johannes Andersson: Demonstrera på den ena sidan eller den andra men håll fast vid reservationen! Det betyder 250 resp. 350 kronor. Det är ingen vinglighet, det är en riktig linje.

Herr CARLSSON, GEORG, (cp):

Herr talman! Diskussionen har delvis varit krystad. Jag tycker att var och en gjort sitt bästa för att bevisa att man varit rejäl på allt sätt. Jag tänkte inte lägga mig i den här debatten, men jag förstår att eftersom herr Axel Johannes Andersson kände sig litet besvärad över att diskussionen blev så allvarlig, skulle

Om höjning av folkpensionerna

han försöka göra någon karakteristik över när centerpartiet fått upp ögonen för att höja folkpensionen. Då vill jag säga att redan på den tiden då pensionsberedningen var i arbete och när dåvarande bondeförbundet var med i regeringen, var både herr Hedlund och herr Wahlund ute och predikade för att vi skulle få en folkpension på 6 000 kronor för äkta makar. Det torde inte vara alldeles obekant för en tidningsman som herr Axel Johannes Andersson. Jag kan försäkra att när vi sedan i pensionsberedningen kom överens om just det tak som vi nu har på 5 400 kronor, så fanns det en mycket stark kritik mot det inom min grupp, och man diskuterade om man skulle ansluta sig eller inte. Men man lät sig då inte ledas av lusten att demonstrera och gå ut och säga att man ville ha 6 000 kronor, utan man sade att när ni blivit eniga skulle vi böja oss och gå ned till 5 400 kronor. Det var inte demonstrationspolitik från början, utan man tyckte att med de inkomster som man kunde räkna med framöver, borde man med folkpensionen komma upp till 6 000 kronor. Vi ville inte föra någon demonstrationspolitik, utan när man kommit fram till ett så pass gott förslag i enighetens tecken, så gick vi med på det. Detta bör man ta med i beräkningen, när man säger att centerpartiet i sista stund konstruerat upp något i rent demonstrationssyfte. Rätta förhållandet är precis raka motsatsen. En logisk fortsättning av en tidigt intagen ståndpunkt.

Herr BENGTON (cp):

Herr talman! Det är anmärkningsvärt i denna debatt att socialdemokrater och folkpartister är så känsliga på alla punkter. Det måste väl ligga något i att man tar så illa vid sig, när vi fört fram en motion och senare en reservation. Det var väl en rätt allvarlig invit om samarbete som herr Ohlin gjorde, ty det förefaller som om stödtrupperna ytterst gärna hjälper till, när socialdemokraterna befinner sig i en otrevlig situation.

Beträffande bostadstillägen skulle jag vilja säga något till herr Göran Karls-

son. Den undersökning som han talade om känner jag till. Den är mycket enkelt gjord. Där tog man socialstyrelsens siffror för bostadstillägen, och sedan tog man mandaten för de olika partierna i kommunerna. Därpå konstaterade man att så var det där och så gjorde man där. Vad hade socialdemokraterna gjort i de kommuner där de hade representation? I ett fall där vi hade fått en anmärkning fann vi att den nämnd som föreslagit de kommunala bostadstillägen var socialdemokratisk och sedan hade man enhälligt beslutat om tillägen. Att vi och inte i lika mån socialdemokraterna skall lastas för det är orättvist. Undersökningen är helt osakligt gjord och kan absolut inte åberopas i detta fall.

Vidare vill jag säga till herr Axel Johannes Andersson att vi själva skötte utformningen av valsedlarna. Jag hoppas verkligen för herr Anderssons och hans partis del att ni inte var motståndare till själva ingressen på de tre valsedlarna. Det var där det stod om folkpensionen. Det var den obligatoriska tilläggspensioneringen som ni var motståndare till, men jag hoppas som sagt att ni anslöt er till förslaget om folkpensionerna.

Herr Per-Olof Hanson har tagit upp en del saker och vill veta när vi ändrade oss. Det är också en underlig argumentering. Det finns inget bevis för att vi har ändrat oss på denna punkt, utan vi har fört samma politik hela tiden. Men herr Hanson anser att vi ändrat oss och vill veta när det skedde. Varför han vill ha den uppgiften förstår jag inte. Hela framställningen är fullständigt felaktig. Vi har inte ändrat oss, utan har stått på samma linje hela tiden. Herr Carlsson i Arla har understrukit att vi har varit fullt konsekventa. Jag erinrar om herr Hedlunds anförande om 6 000 kronors folkpension. Vi har stått på samma linje hela tiden. Vi har velat höja folkpensionen över lag. Det är inte någon demonstrationspolitik.

Herr Elowsson sade att vi måste tänka litet längre än näsan räcker när vi behandlar frågor i riksdagen. Men det är anmärkningsvärt hur man tänkt ekonomiskt just när det gäller denna grupp. I

Om höjning av folkpensionerna

alla dessa debatter blir det folkpensionärerna som kommer att få sitta emellan, ty de får väl inte sin höjning, eftersom herrarna har så svårt att biträda den reservation som förts fram av centern.

Herr **KARLSSON, GÖRAN**, (s) kort genmäle:

Herr talman! Herr Bengtson påstod att den utredning som jag refererade till skulle vara osaklig, men samtidigt erkände han att siffrorna i utredningen var hämtade från socialstyrelsen. Följaktligen hade vi klart bevisat hur det låg till i de olika kommunerna. Att vi sedan gjorde det experimentet att visa att bostadstilläggen var lägst i de kommuner där centerpartiet hade starkt inflytande, var bara ett konstaterande av fakta. Det är ingen osaklighet. Det är siffermässigt bevisat att det förhåller sig så, herr Bengtson. Det går inte att slingra sig ifrån detta.

Herr Bengtson och jag har diskuterat denna fråga tidigare, och han använde då ungefär samma taktik. Han påstod nämligen att socialdemokraterna inte hade väckt några förslag och att centern följaktligen inte skulle ha varit med om att avslå förslag om höjningar till folkpensionärerna i vissa kommuner. Jag har lämnat exempel på det. Jag har tagit exemplet från Villstads kommun i Smålandsstenar. Där föreslog en socialdemokrat en höjning, men centerpartigruppen yrkade avslag och fick fullmäktige med på det. Herr Bengtson, detta är ett klart bevis på att man från vårt håll lagt fram förslag om att höja bostadstillägget och att centerpartiet avvisat förslaget. Detta är fakta, som inga slingermanövrer kan motbevisa.

Herr **HANSON, PER-OLOF**, (fp) kort genmäle:

Herr talman! Det är ganska häpnadsväckande att herr Bengtson vågar stå rakt upp i kammaren och säga att centerpartiet inte har ändrat sig i denna fråga och undra varifrån jag har fått min uppfattning. Jag har, herr Bengtson,

helt enkelt läst i riksdagstrycket, där det finns uppgifter som är fullständigt ovedersägliga.

Herr **BENGTSON** (cp) kort genmäle:

Herr talman! Vill inte herr Hanson läsa upp vad han har läst för något och förklara hur han har läst det? Det går inte för herr Hanson att återopa någonting annat än allmänna talesätt. Jag nöjer mig inte med detta, utan jag måste ha klart besked om var det står. Jag anser att herr Hansons uppgift är felaktig.

Så vill jag bara fråga herr Göran Karlsson: Hur röstade övriga socialdemokrater i den återopade kommunen, när frågan om bostadstillägg behandlades? En socialdemokrat hade yrkat på högre sådana. Hur röstade hans partivänner?

Herr **HANSON, PER-OLOF**, (fp) kort genmäle:

Herr talman! Tillåt mig hänvisa herr Bengtson till ett studium av exempelvis 1958 års särskilda utskotts enhälliga utlåtande i denna fråga. Där anmälde centerpartiet inte någon annan mening än vad folkpartigruppen och socialdemokraterna anförde.

Herr **KARLSSON, GÖRAN**, (s) kort genmäle:

Herr talman! Det är klar borgerlig majoritet i den kommun där man från socialdemokratiskt håll föreslog en höjning, som sedan avvisades av fullmäktige.

Herr **BENGTSON** (cp) kort genmäle:

Herr talman! Låt mig upprepa min fråga: Hur röstade övriga socialdemokrater, när frågan behandlades?

Herr **KARLSSON, GÖRAN**, (s) kort genmäle:

Herr talman! Någon votering förekom inte i ärendet.

Om minskning av längsta tid för upplåtelse av rätt att avverka skog

Herr SVÄRD (h):

Herr talman! Efter denna intellektuellt och moraliskt mycket högtstående debatt finner jag mig ha skäl att göra ett tillrättaläggande. Det har hävdats att bläcket inte skulle ha torkat i den namnteckning, med vilken herr Eliasson biträdde en inom besparingsutredningen träffad politisk uppgörelse om takten i folkpensionshöjningen. Denna uppgift är felaktig. Bläcket hade hunnit torka — nätt och jämnt.

Överläggningen ansågs härmed slutad, varefter herr talmannen yttrade, att därunder yrkats 1:o att vad utskottet hemställt skulle bifallas; 2:o), av herr *Larsson, Thorsten*, att det förslag skulle antagas, som innefattades i den vid utlåntandet avgivna reservationen; samt 3:o), av herr *Öhman*, att kammaren skulle godkänna det av reservanterna framlagda förslaget till lag angående ändrad lydelse av 1 § lagen den 1 juni 1956 om höjning av folkpensioner m. m.

Sedermera gjorde herr talmannen propositioner enligt berörda yrkanden och förklarade sig finna propositionen på bifall till utskottets hemställan vara med övervägande ja besvarad.

Herr *Larsson, Thorsten*, begärde votering, i anledning varav och sedan till kontraposition därvid antagits bifall till det av honom framställda yrkandet, uppsattes samt efter given varsel upplästes och godkändes en omröstningsproposition av följande lydelse:

Den, som bifaller vad andra lagutskottet hemställt i sitt utlåtande nr 2, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, antages det förslag, som innefattas i den vid utlåntandet avgivna reservationen.

Sedan kammarens ledamöter intagit sina platser samt voteringspropositionen ånyo uppläst, verkställdes till en början omröstning genom uppresning. Herr talmannen förklarade, att enligt hans uppfattning flertalet röstat för ja-propositionen.

Då emellertid herr *Larsson, Thorsten*, begärde rösträkning, verkställdes nu votering medelst omröstningsapparat; och befunnos vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 109;

Nej — 17.

Föredrogs ånyo tredje lagutskottets utlåtanden:

nr 1, i anledning av motioner rörande användningen av benämningen glass; och

nr 2, i anledning av motion om upplåtande av enskilda vägar för allmän trafik.

Vad utskottet i dessa utlåtanden hemställt bifölls.

Om minskning av längsta tid för upplåtelse av rätt att avverka skog

Föredrogs ånyo tredje lagutskottets utlåtande nr 3, i anledning av väckta motioner om minskning av längsta tid för upplåtelse av rätt att avverka skog.

Tredje lagutskottet hade behandlat två inom riksdagen väckta, till lagutskott hänvisade, likalydande motioner, nr 53 i första kammaren av herr *Jonasson m. fl.* och nr 70 i andra kammaren av herr *Wahrendorff m. fl.*, i vilka hemstälts, att riksdagen måtte besluta, att 1 kap. 7 § lagen om nyttjanderätt till fast egendom skulle erhålla i motionen angiven lydelse.

Enligt 1 kap. 7 § nyttjanderättslagen finge upplåtelse av rätt att avverka skog annorledes än till husbehov ej avse längre tid än fem år. Motionärernas yrkande avsåg ett förkortande av maximitiden till tre år för skogsavverkningar i Dalarna och Norrland utom Gästrikland samt två år för avverkningar i övriga delar av landet.

Utskottet hade i det nu föreliggande utlåntandet av angivna orsaker hemställt, att förevarande motioner, I: 53 och II: 70, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Om minskning av längsta tid för upplåtelse av rätt att avverka skog

Herr JONASSON (cp):

Herr talman! Vi har från centerpartiets sida i motion nr 53 i första kammaren och nr 70 i andra kammaren krävt att längsta tiden för köpare av rotstående skog för att bortforsla skogen skulle sänkas från fem till tre år. Det gäller alltså en lagstiftningsändring. En längsta tid av tre år skulle gälla för avverkningsrätt i Dalarna och Norrland utom Gästrikland och av två år i Gästrikland och övriga Sverige.

Motivet är i första hand att vi vill befrämja en god skogsvård, och i andra hand att köparna ej på ett otillbörligt sätt skulle utnyttja en tillväxt som är skogsägarnas. För att undvika missförstånd vill jag här klart ha sagt ifrån att i regel gäller detta inte småsåsågarna.

När det gäller skogsvården är det väl ändå så att skogsägarna planerar och gallrar och räknar med att en stämpling sker i tillväxtbefrämjande syfte. Det kan också i många fall vara så att fröträden behöver bort, ty står de för länge kommer ungskogen att skadas vid avverkning. Kalavverkning kan också behövas och ny skog planteras, och genom att skogen som är försäld står kvar för länge kommer dessa återväxtarbeten att försenas i högsta grad. Det finns många, många ytterligare argument att anföra, men jag skall nöja mig med dessa.

Den nuvarande lagstiftningen lägger hinder i vägen för en sådan skogsvård, och vi gör på det sättet en nationalförlust. Vi behöver naturligtvis ta till vara våra resurser, och en ändring i detta avseende spelar en stor roll. Det är nog så att det är de enskilda som här mest suttit emellan. Domänverket har på ett bättre sätt kunnat hävda sig och kunnat få bort dessa försälda stämplingar.

Mellan åren 1889 och 1903 gällde en bestämmelse om längsta tid av 20 år för bortforsling av den försälda skogen. Efter 1903 har tiden varit fem år. Med hänsyn till det utbyggda skogsbilvägnätet och de möjligheter som nu står till buds har vi ansett att en sänkning av denna tid borde vara möjlig.

Jag måste här beklaga att utskottet har tagit så lätt på denna fråga. Det är en

viktig fråga. Utskottet har inte ens införskaffat några remissyttranden med anledning av motionerna. Utskottet medger dock i sitt utlåtande att skogsvården försummas genom nuvarande system. Utskottet säger vidare, att det måste höra till undantagen att rotposter får stå oavverkade längre tid än tre år efter försäljning. Detta gäller emellertid inte överallt.

Om man har klart för sig att skogsvården försummas genom det nuvarande systemet, tycker man att det är egendomligt med det uttalande som utskottet gör i utlåtandet på sid. 2: »Ehuru av det ovan sagda kan synas som ett förkortande av maximitiden i enlighet med motionärernas hemställan i stort sett skulle sakna praktisk betydelse, vill utskottet för sin del icke förorda en sådan lagändring.» Jag frågar här: »Är saken så viktig, saknar den väl inte praktisk betydelse?» Det är en mycket märkvärdig motivering, som utskottet anför.

Jag skall be, herr talman, att få yrka bifall till motionerna nr 53 i första kammaren och nr 70 i andra kammaren.

Herr KARLSSON, GÖRAN, (s):

Herr talman! Utskottet har inte alls — såsom herr Jonasson vill göra gällande — tagit lätt på denna fråga. Vi har studerat den lika noga som andra frågor. Att vi inte remitterat ärendet till olika myndigheter för yttrande denna gång sammanhänger med att det inte är mer än några år sedan vi hade en liknande motion att behandla, och då infortrade vi remissyttranden från en rad institutioner. Ingenting har ändrat sig sedan vi sist behandlade frågan utom en sak: avverkningstiden är nu egentligen kortare än vad den var då den förra motionen väcktes.

Motionärerna säger att en femårig drivningstid är alldeles för lång. Det är klart att om det vore så att fem år vore en normal drivningstid, vore det en alltför lång tid. Det är dock endast i absoluta undantagsfall som man begagnar sig av den möjlighet som lagen medger — i de allra flesta fall är avverkningsperio-

Om minskning av längsta tid för upplåtelse av rätt att avverka skog

den betydligt kortare: ett, två eller allra högst tre år. Att under sådana förhållanden ändra lagstiftningen kan utskottet inte finna rimligt. Det föreligger inte heller någon lagstadgad rätt för köparen att erhålla en femårig avverkningsperiod. Det kan träffas en överenskommelse mellan säljare och köpare, och på det sättet kan säljaren förbehålla sig att köparen skall driva ut den avverkade skogen betydligt snabbare. Det finns följaktligen inte några skäl att bifalla den motion som föreligger, och skogsägarna kan ju dessutom genom sina organisationer påverka det hela i den riktning som för dem är betydelsefull.

Utskottet är enhälligt i sitt avstyrkande, och herr Jonassons partivänner har följaktligen också ansett att denna motion är av den art att den inte bör föranleda någon riksdagens åtgärd.

Jag ber, herr talman, att få yrka bifall till utskottets förslag.

Herr CARLSSON, GEORG, (cp):

Herr talman! Det ser kanske litet egenomligt ut att min vän herr Jonasson och jag kommer på två skilda linjer, men enligt 1 kap. 7 § lagen om nyttjanderätt får upplåtelse av rätt att avverka skog anordnas än till husbehov inte avse längre tid än fem år. Det betyder att det är den längsta tiden, som redan anförts här, och det är väl inte så ofta förekommande att köparen vill utnyttja hela denna tid. Under alla förhållanden kan ju säljaren säga: »Jag säljer ingen skog, om jag inte får avverkat på ett år» eller vilken annan tidrymd intill fem år.

Skulle i en del fall både köparen och säljaren anse att det är förmånligt att använda den längsta möjliga tiden — fem år — är det givet att man övervägt det som talar för eller emot. Jag anser att när det i alla fall finns möjligheter för ägaren att få bestämma den avverkningsperiod han själv önskar bör det föreligga mycket starka skäl innan man gör en inskränkning i den frihet som den enskilde ägaren nu har. Det är just ur dessa synpunkter som också vi centerpartister kunnat ena oss med de andra och gå med på utskottets enhälliga förslag.

Herr JONASSON (cp):

Herr talman! Herr Göran Karlsson säger att det inte funnits någon anledning till ett remissförfarande, eftersom ingenting inträffat efter år 1954. Jag förstår herrarna i tredje lagutskottet synnerligen väl vid det här laget, ty deras praktiska erfarenheter av skogsvärden synes härröra från ett alltför tidigt skede. Vi har fått en stor del skogsbilvägar. Är det ingen förändring? Är det inte en förändring som är ganska stor i detta fall? Har inte möjligheterna i det avseendet blivit betydligt bättre?

Vidare säger herr Karlsson att skogsägarna genom sina organisationer kan träffa uppgörelse. Ja, om förhållandena vore så att skogsägarna sålde genom sina organisationer vore detta resonemang riktigt, men så är inte fallet alla gånger.

När min partikamrat, herr Carlsson i Arla, säger att vi kommit på olika linjer, beror detta alldeles säkert på att vi har olika lokala förhållanden att falla tillbaka på. De människor som säljer skog på rot är ju gamla och sjuka och är kanske på ett eller annat sätt genom sitt arbete förhindrade att driva ut skogen själva, och då följer de den väg som för dem är mera framkomlig. Jag vet mycket väl att lagligt hinder givetvis inte föreligger att låta vederbörande köpare ta bort skogen tidigare än fem år, men därest ingenting står i kontraktet finns det ingenting som hindrar köparna att ha kvar skogen på rot i fem år, herr Göran Karlsson. Det är därför våra uppfattningar går isär. Min praktiska erfarenhet säger mig hur det ser ut, och det är där som jag menar att ni kommit alltför långt bort ifrån verkligheten!

När man ser på de normalkontrakt som finns hos skogsbolagen i Värmland finner man att ingen tid är stipulerad, och i regel stipuleras heller ingen. Under sådana förhållanden kan köparna ha skogen stående kvar i fem år, och det är till en väldig nackdel. Jag tror att om ni hade litet närmare satt er in i frågan och sett hur det i praktiken går till, skulle ni ta litet allvarligare på den här saken.

Om minskning av längsta tid för upplåtelse av rätt att avverka skog

Jag vill, herr talman, vidhålla mitt yrkande.

Herr KARLSSON, GÖRAN, (s):

Herr Jonasson säger att tillkomsten av skogsbilvägarna har gjort det lättare att få fram avverkingarna. Det är alldeles riktigt, men därför finns heller inte anledning att lagstifta, när vi fått möjlighet att på så att säga frivillig väg lösa problemet.

Herr Jonasson säger också att de kontrakt som är upprättade exempelvis i Värmland är av den naturen, att man använder sig av den femåriga drivningstiden. Men det finns ju möjligheten att säljarna håller på sin rätt när de försäljer skogsposterna, så att de tillhåller vederbörande köpare att ta ut dem ur skogen snabbare än vad som nu är fallet. Lagstiftningen gäller ju på det sättet, att man kan få dröja fem år såvida man inte träffat avtal om kortare tid. Varför träffar man då inte avtal om kortare tid, herr Jonasson, och löser hela problemet? Köparna har ju också möjligheter att påverka utgången av målet.

Jag har nyligen samtalat med en expert på dessa frågor från ett sydligare län, och han förklarade att det inte rådde några som helst problem med avverkingstiden. Skogen avverkas betydligt snabbare än man är nödsakad till enligt gällande lagstiftning och ingångna avtal. Det är icke, som herr Jonasson säger, någon stor fråga. Den kan ha någon lokal anknytning, men för riket i stort har den ingen praktisk betydelse.

Jag vidhåller mitt yrkande om bifall till utskottets förslag.

Herr JONASSON (cp):

Herr talman! Med de praktiska erfarenheter jag har från mina bygder vet jag vad jag talar om. Om herr Carlsson vore där och såge förhållandena skulle han ändra uppfattning.

Många änkor och sjuka har frågat mig hur de skall bära sig åt då de blivit förelagda av skogsvårdsstyrelsen att vid-

taga vissa skogsförbättringsåtgärder. Skogen står kvar och de har inte lyckats bli av med den. Dessa änkor och äldre människor, som ofta är sjuka och inte klarar av sina avverkingar själva, har inte tänkt på detta då de skrev avtalen. Därför är det naturligt och riktigt att den lagstiftande församlingen här vidtar åtgärder som ytterst tjänar ett rent skogsförbättrande syfte.

Jag vidhåller fortfarande att detta skulle vara en riktig väg att gå.

Sedan överläggningen ansetts härmed slutad, gjordes enligt därunder förekomna yrkanden propositioner, först på bifall till vad utskottet i det nu ifrågasvarande utlåtandet hemställt samt vidare på bifall till de i ämnet väckta motionerna; och förklarades den förra propositionen, vilken förnyades, vara med övervägande ja besvarad.

Vid förnyad föredragning av tredje lagutskottets utlåtande nr 4, i anledning av motioner rörande lagstiftning till förhindrande av spekulation i tomtmark, bifölls vad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Anmälades statsutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 13, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning om anslag för budgetåret 1961/62 till oförutsedda utgifter;

nr 63, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1960/61, i vad propositionen avser justitiedepartementets verksamhetsområde;

nr 64, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1960/61, i vad propositionen avser socialdepartementets verksamhetsområde;

nr 65, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar angående anslag å kapitalbudgeten för budgetåret 1961/62, i vad avser utrikesdepartementets verksamhetsområde;

Interpellation om maximering av insatsbeloppet vid V 5-spel

nr 66, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning angående stat för statens allmänna fastighetsfond för budgetåret 1961/62; och

nr 67, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående överlåtelse av vissa fastigheter inom kommunikationsdepartementets ämbetsområde.

Skrivelseförslagen godkändes under förutsättning beträffande vart och ett av dem, att andra kammaren i avseende å motsvarande utskottsbetänkande fattade samma beslut som första kammaren.

Upplästes följande till kammaren inkomna ansökning:

Till riksdagens första kammare

Jag anhåller härmed om ledighet från riksdagens arbete under tiden den 28 februari till den 3 mars för att deltaga i Europarådets rådgivande församlings session i Strasbourg.

Stockholm den 22/2 1961

Yngve Möller

Den begärda ledigheten beviljades.

Anmäldes och bordlades följande till kammaren överlämnade kungl. propositioner:

nr 41, angående statens provningsanstalts organisation och verksamhet, m. m.; samt

nr 47, angående vissa anslag ur kyrkofonden m. m.

Interpellation om maximering av insatsbeloppet vid V 5-spel

Herr ARVIDSON (h) erhöll på begäran ordet och yttrade:

Herr talman! Galoppsporten har länge haft att kämpa med ekonomiska svårigheter. I syfte att stimulera allmänhetens spelintresse och därigenom öka galopp-

sportens inkomster introducerades på hösten 1959 V 5-vadhållning. På grund av det intresse allmänheten visade för denna vadhållning infördes den också inom travsporten. Att hästsporten genom denna spelform fått ökade inkomster måste hälsas med tillfredsställelse.

Emellertid har V 5-vadhållningen också medfört, att många människor satsar större belopp än de egentligen har råd till. Det har även förekommit, att vid uppdagande av brott orsaken till det brottsliga förfarandet uppgivits vara stora förluster vid V 5-vadhållning.

En bidragande orsak härtill torde vara att det inte finns någon begränsning beträffande insatsernas storlek på varje kupong. Jag vill därför ifrågasätta om inte maximering av insatsbeloppet bör införas. En sådan maximering förekommer vid fotbollstips, där högsta antalet tillåtna rader per kupong är 48 och maximibeloppet sålunda 19 kr. 20 öre. Vilken gräns som skall sättas vid V 5-vadhållning är naturligtvis en avvägningsfråga, men med hänsyn till V 5-spellets utformning torde man inte kunna sätta beloppet så lågt som vid fotbollstips. För min del anser jag att ett belopp om 100 kr. är en tillräcklig maxi-miinsats.

Åberopande det anförda får jag anhålla om kammarens tillstånd att till herr statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet få ställa följande fråga:

Vill herr statsrådet medverka till att insatsen på varje kupong vid V 5-vadhållning maximeras?

På gjord proposition medgav kammaren, att ifrågavarande spørsmål finge framställas.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 16.26.

In fidem

K.-G. Lindelöw